

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Reserva

Estats, emissions i edicions al catàleg: una proposta oberta

Isabel Astals Forn
Marina Ruiz Fargas

CRAI Biblioteca de Reserva
Universitat de Barcelona

Abril del 2016
Darrera actualització: febrer 2024

Sumari

[Introducció](#)

[Estats](#)

[Emissions](#)

[Edicions copiades línia per línia](#)

[Apèndix: imatges](#)

[Bibliografia](#)

INTRODUCCIÓ

Aquest és un manual per al tractament dels estats, les emissions i les edicions copiades línia per línia en l'àmbit del catàleg. La seva elaboració respon sobretot a dues realitats amb què, freqüentment, el catalogador de fons patrimonials es troba:

- En haver de catalogar, en moltes ocasions, dues o més còpies d'una mateixa edició, apareixen, sovint, les anomenades “variants”.
- El tractament d'aquestes “variants”, en el catàleg, és en moltes ocasions incoherent i confús, per la qual cosa, davant d'un nou cas, i a l'hora de descriure'l, els dubtes es multipliquen.

El manual és fruit, principalment, de l'aplicació al terreny del catàleg dels continguts del capítol 2 de l'obra de Fredson Bowers *Principles of bibliographical description*, “Hand-printed books: edition, issue, and state; ideal copy”. Bowers és considerat el bibliògraf que ha estudiat més a fons, de manera exhaustiva, minuciosa i precisa, les característiques dels impresos antics que donen lloc a estats, emissions i edicions. La seva aportació ajuda a entendre, a identificar i a classificar la presència de variants ja siguin significatives o no en impresos aparentment iguals o molt similars. Tot i ser basilar el seu text, per a la redacció d'aquest manual s'han tingut en compte, igualment, altres autors que es recullen a la bibliografia annexa.

L'objectiu és ajudar els catalogadors de fons patrimonials a prendre les decisions més adequades en tot moment, de forma gairebé inequívoca, per:

- Evitar l'ús incoherent dels termes edició, emissió i estat.
- Evitar l'abús del terme genèric “variant”.
- Evitar la creació d'edicions “fantasma”.
- Evitar la proliferació de registres bibliogràfics al catàleg que descriuen, bàsicament, un mateix producte i, viceversa ...
- Evitar l'ocultació d'edicions diferents (les anomenades “copiades línia per línia”), disfressades sota l'etiqueta de “variant”, “emissió” o “estat”, en diversos o fins i tot un mateix registre bibliogràfic.
- Ajudar els historiadors a interpretar de manera adequada la producció impresa d'àmbits molt representats al nostre fons, com són el català i l'espanyol.

Davant d'una sospita o evidència d'estat, emissió o edició copiada línia per línia, és important examinar el màxim nombre de còpies disponibles.

Un concepte clau per a la classificació dels estats i les emissions és el tractament que ha rebut la portada

En bibliografia material, una portada que en cancel·la una d'anterior s'anomena *cancellans*, i a la portada que ha estat cancel·lada se li diu *cancellandum*. En aquest document s'anomenaran, respectivament, **nova portada** i **portada cancel·lada**. Val a dir que el concepte *cancellans* i *cancellandum* també pot aplicar-se a qualsevol altra secció de l'imprès.

Les noves portades sovint són fàcils de distingir perquè s'han unit al quadern per una mena de pestanyeta encolada que es mostra ben visible.

ESTATS

ESTAT: DEFINICIÓ

Són estats les variacions o alteracions en la composició d'un llibre, compreses l'addició o supressió de material en algunes còpies, que **no** suposin un canvi a la portada per cancel·lació i substitució per una altra novament composta.

Aquestes variants, que detectem en comparar les còpies, s'han fet bàsicament per corregir errors que s'han comès o bé per crear una còpia ideal d'una edició mitjançant diverses millores.

ESTAT: ALGUNES PAUTES PER IDENTIFICAR-LOS

-En la majoria dels estats **no** s'ha cancel·lat la portada i se n'ha afegit una de nova.

-La presència de tipus que **no** s'han tornat a compondre en una forma amb addicions, supressions o substitucions en el seu text, és suficient per considerar que aquests canvis constitueixen un estat. Cal observar, per exemple, la composició de la resta del text en el mateix full i la situació de la llegenda del foli a la pàgina.

-A vegades, en els estats, les diferències de composició tipogràfica poden afectar pàgines senceres. Això s'explica perquè les impremtes tenien unes existències de tipus mòbils sovint limitades. Per aquest motiu, un cop acabada la impressió d'una forma, aquesta es desfeia i els tipus tornaven a les seves caixes, a l'espera de ser utilitzats per a la preparació d'una altra forma.

Quan en el decurs de la impressió es considerava necessari corregir determinades parts del text, generalment la forma original ja s'havia desfet. Per tant, es tornaven a compondre les formes afectades per la correcció. És per això que tenim estats d'una edició determinada en què una o diverses pàgines poden presentar una nova composició tipogràfica.

-Les edicions presenten estats perquè sovint es posen a la venda, de manera simultània, tant els impresos que contenen noves insercions, supressions, correccions i altres tipus de canvis en alguna part del text com també aquelles còpies que no les contenen.

-Els enquadernadors eren molt poc curiosos. **No ens podem basar**, en conseqüència, **en l'enquadernació per extreure conclusions**. Els índexs i els fulls d'errates, per exemple, tan aviat eren enquadernats al principi com al final de l'obra.

ESTAT: ETIQUETES DEL REGISTRE BIBLIOGRÀFIC AFECTADES

Tots els estats es descriuen en un mateix registre bibliogràfic, excepte el cas de canvi d'any generalment consecutiu.

-Quan els estats afecten l'empremta cal afegir una 026 amb l'empremta resultant i al final escriure (estat).

Ex.: 026 3.). e.ri e.is ap(c 3 1767 A (estat)

-Les variants que pot generar l'estat a la 300 i a la 500 (signatures) es fan constar a la nota explicativa d'estat.

Ex.: Existeix un estat sense els quaderns de la segona seqüència A-B4 (16 pàgines):

-A la part del registre bibliogràfic corresponent a la descripció de l'exemplar cal fer constar si aquest pertany a un determinat estat. En el cas que hi hagi més d'un estat es poden diferenciar assignant-los una lletra.

Ex.: Enquadernació en pell pintada, 15 cm, taques d'humitat. Pertany a l'estat

Ex.: Enquadernació en pergami solta, 30 cm, forats d'insectes, acidesa. Pertany a l'estat A

ESTAT: CÒPIA IDEAL

La descripció dels estats en l'interior d'un únic registre bibliogràfic (o de dos en el cas de les dates de publicació alterades en premsa), implica l'elecció, entre les "variants" que tenim l'oportunitat d'examinar, de la "còpia ideal" o còpia en què ens basem a l'hora de redactar la descripció.

Cal tenir en compte una sèrie de principis:

1. Cal insistir en el fet que les variants en l'enquadernació de les diverses parts d'un llibre, en especial dels preliminars (llicències, índexs, etc.), no originen estat, i poden donar peu a confusió i a la creació de noves edicions "fantasmes".
2. En ocasions, i per error, una còpia conserva les parts que havien de ser cancel·lades (*cancellandum*) i les que havien de substituir aquestes (*cancellans*). Aquestes còpies s'anomenen "aberrants" o "redundants", i la informació sobre el cas es consigna al camp relatiu a l'exemplar.
3. Si s'ha produït una ampliació del tiratge, la descripció es farà a partir de la forma original o primera.
4. En el cas d'expansions del text, la descripció es farà a partir de la forma extensa.
5. Davant de correccions, la descripció es farà a partir de la forma corregida.
6. Si existeixen dos o més estats amb dates diferents, considerarem còpia ideal el que té la data més antiga.
7. En el cas de cancel·lacions seguides de substitucions, o bé d'altres tipus d'alteracions, l'estat millorat correspondrà a la còpia ideal. Es tracta d'un criteri en ocasions de difícil aplicació.

Si cap d'aquests principis es pot aplicar, es pot recórrer al criteri de la supervivència de còpies, que s'ha de valorar amb la consulta del màxim nombre de catàlegs disponible. La presència superior en nombre d'un determinat estat determinarà la seva elecció com a còpia ideal.

ESTATS: CASOS

En la majoria dels estats **no** s'ha cancel·lat la portada.
Tots els estats es descriuen en un **mateix registre bibliogràfic**, excepte en el cas de canvi de data consecutiva, en aturar la premsa, sense cancel·lació de la portada

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
Correcció en premsa d'errors tipogràfics	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat amb "rerigiosa" a portada Imatges exemple (1.1)	La que té la portada corregida	*S'atura la premsa per fer correccions en llegir la prova o bé per decisió de l'autor
Correcció en premsa d'accidents produïts en la forma	026 Nota 500 explicativa Exemple: 026 3.). 6.2. e.is ca(c 3 1767 A 026 3.). e.ri e.is ap(c 3 1767 A (estat) 500 Existeix un estat amb diferències al quart grup de l'empremta, degudes a la falta d'impressió d'algun caràcter a les notes a peu de pàgina Imatges exemple (1.2)	La que no té els tipus arrencats	* De vegades, un o més tipus eren arrencats de la forma per les bales d'entintar *Durant el curs de la impressió, a causa de la pressió de la premsa, les pàgines de la forma podien esdevenir soltes o fluïxes. D'altra banda, sovint, quan la forma era deslligada per a la correcció en premsa, les seves pàgines patien accidents
Augment de tiratge decidit en el decurs de la impressió: amb la intenció d'arribar al nombre total de fulls, les primeres pàgines de la forma que ja s'han imprès i han estat distribuïdes són reconstruïdes i impreses per assolir el total de còpies desitjat	026 Nota 500 explicativa Exemple: 026 re,&eros m-r- prbo 3 1714 A	La corresponent a la primera decisió de tiratge Per distingir-ho fixem-nos en la còpia que presenta la llegenda del	* Portada i preliminars generalment s'imprimien al final, per això tant a l'estat com a la còpia ideal aquestes seccions presenten la mateixa composició.

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
	O26 re,& eros i-s. Fese 3 1714 A (estat) 500 S'ha detectat un estat amb diferències de composició de fulls A1 a B6 (pàgines 1-36), amb canvis en el tercer i quart grup de l'empremta Imatges exemple (1.3)	títol a diferent distància respecte a la caixa de la que presenten els fulls successius	
Alteracions de la portada en aturar la premsa (1): Canvi d'una data per la consecutiva	Excepcionalment, en el cas de canvi de data consecutiva, tot i que es considera un estat, es crearan 2 registres per a una millor identificació al catàleg Nota 500 explicativa Exemple: Registre 1 (còpia ideal) 500 Existeix un estat amb data a portada 1624 Registre 2: 500 És estat de l'edició amb data a portada 1623 Imatges exemple (1.4)	S'agafa la còpia que té la data més antiga	*No es cancel·la la portada. Únicament s'atura la premsa i es fa un canvi en algun d'aquests elements: títol, menció de responsabilitat o data consecutiva. Seguint aquest principi qualsevol canvi efectuat en aturar la premsa a les portades constitueix estat *Ara bé, a diferència de la classificació establerta per Bowers, considerarem emissions les alteracions en la designació del llibreter o impressor en aturar la premsa
Alteracions de la portada en aturar la premsa (2): Canvis en el títol o en les mencions de responsabilitat	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat amb la menció a portada: Indicibus necessariis clarum. Nunc primum editum, cura & solitudine R.A.P. Fr. Antonii Arbiol ... i sense la fe d'errates, llicència i taxa (quadern []) Imatges exemple (1.5)	Agafarem l'estat amb major nombre d'exemplars en els catàlegs i repertoris. En aquest cas és la còpia descrita a Jiménez Catalan i CCPBE	

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
Alteracions de la portada en aturar la premsa (3): Canvis a la dedicatòria	026 Nota 500 explicativa Exemple: 026 n-os tedô tau- &mal 3 1624 A 026 a-s, tedô tau- &mal 3 1624 A (estat) 500 Existeix un estat amb dedicatòria a portada a la "Señora Doña Cathalina Folch de Cardona, y Cordova, Duquesa de Cardona" en comptes de la del "Illustre y Reverendo Señor Chrystoval Tarrago..." Imatges exemple (1.6)	Agafem la que ens sembla la forma més freqüent pel nombre de còpies	
Canvis en la composició de la forma, que formen part integral del text Els casos amb aquestes característiques afecten habitualment petites seccions d'un llibre (censures, inclusió de noves il·lustracions en el text ...) Les noves aportacions, en ser donades a l'impressor quan el llibre està en premsa, faran que els fulls afectats quedin impresos de dues maneres diferents, ja que han hagut d'adequar la composició de la forma del full que s'estava treballant en el moment de la inserció del nou material	026 Nota 500 explicativa , que recull les variants dels camps 300 i 500 (signatures) Exemple: Censura impresa en un full solt, que en altres exemplars de l'edició es troba impresa al verso de la portada 026 eo.ò 9.lo s-ia r-de 3 1779? Q 026 n-n- 7.2. l.l. (3(2 3 1779? Q (estat) 500 Existeix un estat amb la censura impresa al verso de la portada acompanyada d'un imprimatur Imatges exemple (1.7)	Exemple 1: La que predomina en els catàlegs, que és la censura impresa en un full solt	*La prova principal per demostrar que una alteració s'ha efectuat en el decurs de la impressió és la utilització d'una manera o altra de tipus presents en el text que no s'han distribuït i que pertanyen a les primeres impressions de la pàgina (per exemple, la llegenda del foli, altres paràgrafs del text en el full ...)

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
Algun quadern amb diferent composició tipogràfica amb afectació o no de la signaturització	026 Nota 500 explicativa Exemple: 026 eln- es,y o-en inal C 1640 Q 026 eln- es,y s,a- gute C 1640 Q (estat) 500 Existeix un estat amb composició tipogràfica diferent del quadern E, amb diferències en el segon i tercer grup de l'empremta Imatges exemple (1.8)	Agafem la que ens sembla la forma més freqüent pel nombre de còpies	*Aquestes alteracions es fan amb l'objectiu de millorar o corregir el llibre, o bé també amb algun altre propòsit específic a vegades difícil de destriar
Inserció o cancel·lació de preliminars	026 Nota 500 explicativa Exemple: Tenim 4 exemplars, 2 tenen una dedicatòria a un prohomi i els altres dos a un altre de diferent 026 a.is a-u- umr- orgi 3 1730? Q 026 a.,& a-u- umr- orgi 3 1730? Q (estat) 500 Existeix un estat dedicat a Carolus Alphonsus Besler de Vvatingen amb variant al primer grup d'empremta Imatges exemple (1.9)	Agafem la que ens sembla la forma més freqüent pel nombre de còpies	*La cancel·lació de preliminars pot anar acompanyada per inserció o substitució *Entren en aquesta categoria, a part de les dedicatòries (és el cas de dedicatòries a determinats personatges que són substituïdes per d'altres adreçades a persones diferents.), prefacis, cartes o bé seccions encara més consistents *En el cas de les dedicatòries és difícil provar que el canvi del dedicatari representés una voluntat d'estimular la venda
Esmenes per mitjà de trossets de paper enganxats sobre l'errata (<i>banderillas</i>)	Nota 500 explicativa Exemple:	L'exemplar que conté les esmenes	

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
	500 Existeix un estat en què manquen diverses esmenes impreses fetes amb paper enganxat sobre l'errata (<i>banderillas</i>) Imatges exemple (1.10)		
Addició, inserció o cancel·lació de text	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat sense els quaderns de la segona seqüència A-B4 (16 pàgines): Nuove giunte e correzioni alle memorie istoriche ...	Agafem la de l'estat més complet	*Acostumen a ser fruit de la voluntat de l'autor o, en menor mesura, de l'impressor, de crear la còpia ideal. El volum d'aquestes operacions és irrellevant si no van acompanyades per una nova portada. L'impressor, així, no altera el contingut de la portada per donar compte de la correcció o addició *Els canvis no són prou massius com per suposar una altra edició
Addició de fe d'errates, publicitat, portades "extra" (gravades o bé tipogràfiques), etc.	026 Nota 500 explicativa Exemple 1: 026 a.s. o.o, o.o, EnPo 3 entre 1730 i 1754 Q 026 amam a?na o.o, EnPo 3 entre 1730 i 1754 Q (estat) 500 Existeix un estat sense un full de fe d'errates encartat després de la portada que afecta el primer i segon grup de l'empremta Imatges exemple 1 (1.11)	L'exemplar més complet, que és el que conté el full d'errates	*Malgrat que la inserció de fulls contenint fe d'errates o bé text omès o taules, en algunes còpies de llibres, van ser fets probablement després de l'inici de la venda, es tracten igualment com a estats *El text també podia ser afegit, cancel·lat i substituït per mitja d'un tros de paper enganxat *Continguts de publicitat, tant en fulls separats com formant part dels fulls originals constitueixen també estats

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
	Exemple 2: 500 Existeix un estat amb el privilegi enganxat al verso de la portada Imatges exemple 2 (1.12)	L'exemplar més complet que és el que conté el privilegi	
Errors d'imposició o mecanització	026 Nota 500 explicativa Exemple: 026 ee-no s?e, Atam quge 3 16--Q 026 ee-no i.um Atam nein 3 16-- Q (estat) 500 Existeix un estat amb errors d'imposició al quadern A (segon i quart grup de l'empremta diferents) Imatges exemple (1.13)	La que no té l'error d'imposició	*La imposició és la distribució correcta de les pàgines (dels tipus) dins de la forma, perquè quan el quadern quedi plegat cada pàgina succeeixi a l'altra en l'ordre correcte *Les pàgines de la forma a vegades s'imposen incorrectament i alguns fulls s'imprimien abans que es descobrís l'error i es corregís. Aquestes pàgines podien ser presents en algunes de les còpies posades a la venda
Exemplars en paper d'una mida més gran o paper de millor qualitat passats per la premsa sense remoure les formes, excepte per ajustar els marges o bé per fer les correccions normals en el decurs de la impressió	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat amb paper de millor qualitat i mida major (29 cm.)	Agafem la que ens sembla la forma més freqüent pel nombre de còpies	

NOVES PORTADES QUE NO ORIGINEN EMISSIÓ SINÓ ESTAT

Cas	Tractament al RB	Còpia ideal	Comentaris
Nova portada, per tal de corregir algun error de la primera portada impresa	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat del volum 1 amb composició diferent: ús de V a algunes majúscules i de "optioribus" en lloc de "aptioribus" Imatges exemple (1.14)	La versió corregida	*No origina emissió. Només corregeix algun error de la primera portada impresa. És una nova portada creada amb l'únic propòsit de corregir un error a l'original, perseguint la còpia ideal
Nova portada, però que no es diferencia, textual i formalment, de la portada cancel·lada	Nota 500 explicativa Exemple: 500 Existeix un estat amb la portada novament composta però sense cap diferència textual i/o formal	No cal establir còpia ideal	

ESTATS EN VOLUMS

Cas	Tractament al RB	Comentaris
Alguns o tots els volums d'una edició presenten estats	Es fan constar les diferències de la 026 del/s volum/s afectats La descripció de les variants de la 300 i la 500 (signatures) es fa en nota explicativa 026 Nota 500 explicativa A més, si són més de tres volums les diferències en la paginació i/o signatures es poden reflectir a la seqüència respectiva, indicant que es tracta de l'estat, com a l'exemple.	Tant si és un, diversos, com tots els volums els que presenten estats diferents, es descriuen en un únic registre

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	Exemple: 026 umem isat atu- lude 3 1693 R (volum 13-estat) 026 l.i- i.re isi- indi 3 1694 R (volum 16-estat) 500 Paginació: volum 3: xx, 343 pàgines ; volum 3 (estat) xx, 343, [6] pàgines ; volum 4: 500 pàgines 500 Existeix un estat del volum 13 amb data a portada 1693 i retrat calcogràfic de sant Bonaventura en compte d'imatge de la Immaculada Concepció al verso de la portadella; Existeix un estat del volum 16 amb data a portada 1694 Imatges exemple (1.15)	

EMISSIONS

EMISSIONS: DEFINICIÓ

Nombre total de còpies d'una "variant" d'una edició posades a la venda com a una unitat intencionadament separada.

Per parlar d'emissió:

- 1) La forma del llibre ha de diferenciar-se, d'alguna manera, de la de les còpies de l'emissió posada a la venda prèviament, però ha d'haver estat composta majoritàriament pels fulls originals.
- 2) En principi, les còpies modificades s'han de posar a la venda com a una unitat, en una data posterior a la de l'emissió de les còpies precedents.
- 3) Si l'emissió no implica un canvi pel que fa a la datació, ha de presentar una forma diferent del llibre, planejada per ser venuda com a una unitat separada de l'emissió "normal".

És premissa fonamental que, excepte en circumstàncies excepcionals, no es considerarà emissió si la portada no ha estat substituïda. Si no hi ha substitució de portada, hem de deduir que els llibres, en la forma alterada, van ser afegits als estocs ja existents durant el decurs de la venda.

En el cas de canvis en la designació de l'editor o del llibreter produïts en el decurs de la impressió, dissentim de Bowers i, seguint Fahy i Tanselle, considerem que, **tot i que la portada ha estat modificada en premsa,** ens trobem davant d'una nova emissió.

Les emissions generen, en gairebé tots els casos, la redacció de dos o més registres bibliogràfics diferents, amb notes 500 explicatives i recíproques. La redacció d'aquestes notes és en text lliure, però és fonamental que es descrigui amb claredat el cas, en vista a una identificació correcta del problema bibliogràfic.

EMISSIÓ: CASOS

Cas	Tractament al RB	Comentaris
Portada alterada en premsa: canvis en la designació de l'impressor, llibreter o editor	Nota 500 recíproca explicativa Exemple 1: 500 Existeix una emissió de Philippe Albert 500 Existeix una emissió de Giovanni Battista Bellagamba Imatges exemple 1 (2.1) Exemple 2: 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta: En Barcelona : en la Imprenta de Rafael Figueró, 1699 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta: Barcelona : por Rafael Figueró : vendense en su casa, en la de Iuan Pablo Marti y en la de Iayme Batlle ..., 1699 Imatges exemple 2 (2.2)	*A diferència del que afirma Bowers, i seguint Fahy (vegeu les pàgines 80-82 dels seus <i>Saggi di bibliografia testuale</i>) i Tanselle (vegeu les pàgines 51 i 52 del seu article: <i>The bibliographical concepts of issue and State</i>), es considera que, tot i que la portada ha estat modificada en premsa, ens trobem davant d'una nova emissió
Cancel·lació de la portada, amb o bé sense addició, supressió o substitució de nou material, per actualitzar els fulls antics, o bé amb relació amb millores o correccions, o bé amb relació amb l'alteració, de qualsevol mena, de les condicions de venda o propietat Sovint la cancel·lació de la portada va acompanyada per cancel·lacions i/o canvis als preliminars	Nota 500 recíproca explicativa Exemple 1: 500 Existeix una emissió amb portada a 2 tintes i peu d'impremta: En Barcelona, con licencia del ordinario : a costa de Gabriel Lloberas y Miquel Manescal mercaderes de libros, año MDLXXXVII 500 Existeix una emissió amb portada a tinta negra i peu d'impremta: Con priuilegio real de Castilla,	* Cal tenir en compte que els trossets de paper enganxats que de vegades trobem a les portades, cobrint habitualment seccions del peu d'impremta, equivaldran a una nova portada * Seguint les indicacions de Neil Harris, si una portada es compon de nou només per corregir un petit error de composició, sense modificar la forma com es presenta al públic, es considera un cas d'estat. Igualment, si trobem una nova portada però que no es diferencia, textual i formalment, de

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	Aragon y Portugal. En Barcelona : por el mesmo autor, MDXCVII Imatges exemple 1 (2.3) Exemple 2: 500 Existeix una emissió sense la menció "Natural de la ciudad de Vique" i gravat amb doble marc a portada 500 Existeix una emissió amb la menció "Natural de la ciudad de Vique" i gravat amb marc simple a portada Imatges exemple 2 (2.4) Exemple 3: 500 Existeix una emissió amb portada a tinta negra sense orla, sense la menció "Tomus primus", i amb data 1704 500 Existeix una emissió amb portada a 2 tintes amb orla, amb la menció "Tomus primus" i data 1678 Imatges exemple 3 (2.5) Exemple 4: 500 Existeix una emissió amb títol "Tertius tomus theosophiae Ioannis Arborei ..., complectitur sanam & luculentam in omnes Diui Pauli epistolas explanationem ..." a portada 500 Existeix una emissió amb títol "Doctissimi & lepidissimi commentarij Ioannis Arborei ... in omnes Diui Pauli epistolas ..." a portada	la portada cancel·lada, ho considerarem un cas d'estat

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	Imatges exemple 4 (2.6) Exemple 5: Nova portada amb peu d'impremta completament diferent més una nova composició de part dels preliminars, acord amb les llicències espanyoles 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta "Coloniae Agrippinae : Sumptib. Ottonis Josephi Steinhaus ..., 1726" i llicències del vicari general dels predicadors i d'altres autoritats de l'orde alemanyes 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta "Barchinone : ex officina Joannis Piferrer ..., 1727" i llicències espanyoles Imatges exemple 5 (2.7)	
Alteracions en la data o bé el peu d'impremta d'una portada gravada	Nota 500 recíproca explicativa Exemple: 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta a portada: En Madrid : en la Empremta Real : vendese en casa de Geronimo de Courbes ..., 1614 500 Existeix una emissió amb peu d'impremta a portada: En Madrid : en la Empremta Real, 1614 Imatges exemple (2.8)	
Parts publicades conjuntament en un recull, amb portada comuna, però també per separat	Nota 500 recíproca explicativa Exemple:	

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	500 Existeix una emissió en què les parts es publiquen, pel mateix Antonio Blado, de manera independent, sense portada comuna 500 Existeix una emissió en què es publica pel mateix Antonio Blado de manera conjunta amb altres opuscles del mateix autor, amb portada comuna, amb títol "Primus tomus operum D. Aegidii Romani ... Librorum hoc volumine contentorum catalogum mox versa pagina indicabit" Imatges exemple (2.9)	
Alteració en premsa de les portades, com a resultat de la intenció d'emetre el llibre de manera simultània, en dues o més formes diferents	Nota 500 recíproca explicativa Exemple 1: 500 Existeix una emissió amb portada amb composició tipogràfica igual però a tinta negra, menció de lloc "Genevae", sense menció de privilegi i sense privilegi imprès al full [2 paràgrafs]2 verso 500 Existeix una emissió amb portada amb composició tipogràfica igual però a 2 tintes, menció de lloc "Coloniae Allobrogum" i "Cum privilegio Sacrae Caesareae Majestatis" i amb privilegi imprès al full [2 paràgrafs]2 verso Imatges exemple (2.10) Exemple 2: Inclusió de 2 portadelles, inclusió de material (un gravat) que afecta la composició d'alguns fulls 500 Existeix una emissió amb portadelles per a les parts 1 i 2, diferències a la composició dels fulls Kk3 i Kk4 i amb un quadern [2] que precedeix el L1	*En aquest cas no existeix una cancel·lació de portada, però la intervenció efectuada en aquesta mostra, clarament, el propòsit de generar dos productes clarament diferenciats per a la venda *Portada modificada en premsa amb la intenció d'ofertar, simultàniament, dos productes, un d'ells per al mercat hispànic <i>Veure Bonnant, G. Le livre genevois sous l'Ancien Régime, 1999, p. 47: Nos maisons de Genève et de Lausanne ... mettent toujours au bas des pages des titres Coloniae Allobrogum, car, sans ces deux mots, quelque bon que fût le livre, il ne se vendroit pas sûrement en Espagne si le mot Genevae ou Lausannae paraissoit, tant est grand le préjugé chez l'Espagnol</i> En l'exemple 2 no s'ha alterat en premsa la portada, però l'addició de portadelles per a cada una de les parts unida a la nova composició d'un quadern, fan palesa la voluntat d'oferir un nou producte

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	500 Existeix una emissió sense portadelles, amb diferències a la composició dels fulls Kk3 i Kk4 i sense el quadern []2 Imatges exemple 2 (2.11)	
Reimposició de les formes per a la seva venda en dos formats	Nota 500 recíproca explicativa Exemple: 500 Existeix una emissió en format 2º amb un petit ornament a portada que separa la menció de responsabilitat del peu d'impremta i signatures diferents 500 Existeix una emissió en format 4º, sense el petit ornament de portada que separa la menció de responsabilitat del peu d'impremta i amb signatures diferents Imatges exemple (2.12)	

En el cas de la presència de diverses emissions d'un o més volums d'una determinada edició, es recomana la redacció d'un registre bibliogràfic a part. Malgrat això, en determinades ocasions es pot valorar la conveniència d'incloure'n la descripció en un únic registre.

Còpies sense portada que no poden adscriure's a una emissió determinada

És el cas de dues còpies d'una mateixa edició, una completa i l'altra sense portada. Se sap que existeixen dues emissions que es diferencien per tenir portades diferents. Com que no podem adscriure la incompleta a una emissió determinada redactarem el registre segons la còpia amb portada amb les següents indicacions:

500 *Existeix una emissió amb data xxxx*

993 | **kPot tractar-se de l'emissió amb data xxxx (per a la còpia incompleta)**

EDICIONS COPIADES LÍNIA PER LÍNIA

Cas	Tractament al RB	Comentaris
És el cas d'edicions fruit de composicions tipogràfiques diferents però que resulten tan similars que poden arribar a confondre's i ser descrites a registres diferents, sota l'etiqueta "variant", "estat" o "emissió", o bé fins i tot en un únic registre, com si es tractés d'una mateixa edició Sovint una petita diferència a l'empremta pot fer saltar l'alarma, però en ocasions només un examen directe de les còpies ens permet classificar-les	Cal descriure-les en registres bibliogràfics diferents Nota 500 recíproca explicativa Si es tracta de dues edicions, utilitzarem una nota de l'estil <i>Existeix una edició aparentment igual però amb composició tipogràfica diferent</i> seguida d'una frase que indiqui la particularitat identificadora de l'edició "bessona". No cal, però, afegir cap particularitat si les diferències són ben visibles al registre, com ara a l'empremta o bé a les signatures. Exemple 1 (dues edicions): Redactarem aquesta nota per a cada una de les edicions: 500 <i>Existeix una altra edició aparentment igual, però amb composició tipogràfica diferent</i>	Per detectar-les es poden comparar, entre altres elements, les línies inicials i finals de la pàgina, l'ús i l'aspecte de determinades lletres o signes (s llarga i curta, &), les abreviatures, les postil·les marginals, els ornaments tipogràfics

Cas	Tractament al RB	Comentaris
	Si es tracta de més de dues edicions, utilitzarem la nota <i>Existeixen diverses edicions aparentment iguals però amb composició tipogràfica diferent. En aquest registre es descriu l'edició X (Edicions A, B, C, etc.), i a continuació afegirem la llista de les particularitats que identifiquen cada una de les edicions "germanes" o "imitades"</i> Imatges exemple 1 (3.1) Exemple 2 (més de dues edicions), una 500 a cada un dels registres 500 Existeixen diverses edicions aparentment iguals, però amb composició tipogràfica diferent. En aquest registre es descriu l'edició C. Edició A: última línia pàgina 217: "jo vuestro". Edició B: última línia pàgina 217: "y me acredite de hijo vuestro". Edició C: última línia pàgina 217: "acredite de hijo vuestro"	

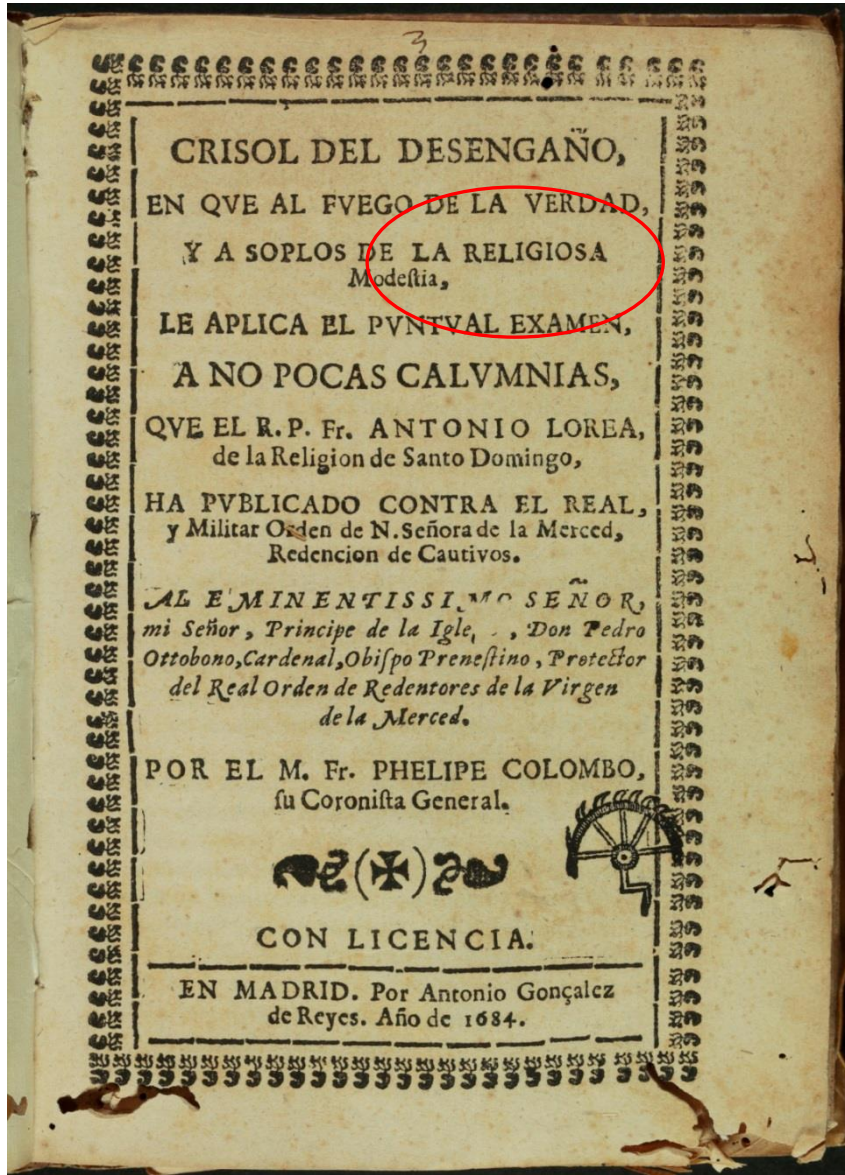
EDICIONS COPIADES LÍNIA PER LÍNIA: VOLUMS NO SUSCEPTIBLES DE SER AGRUPATS

Cas	Tractament al RB	Comentaris
Cas de diferents edicions d'alguns o tots els volums d'una mateixa obra que es presenten aparentment iguals i que no poden agrupar-se en base a característiques comunes, com ara l'ús dels mateixos elements ornamentals, esses llargues o curtes, direcció dels accents (obert, tancat) etc.	Tots els volums s'inclouran en un mateix registre bibliogràfic, amb una nota 500 explicativa, que ha de seguir el model: 500 En aquest registre es descriuen 2 edicions (A i B) dels volums 1 i 2 aparentment iguals però amb composició tipogràfica diferent Cal reflectir-ho a les etiquetes del registre en què es poden descriure les diferències (026 i/o 500) i a la 993:	

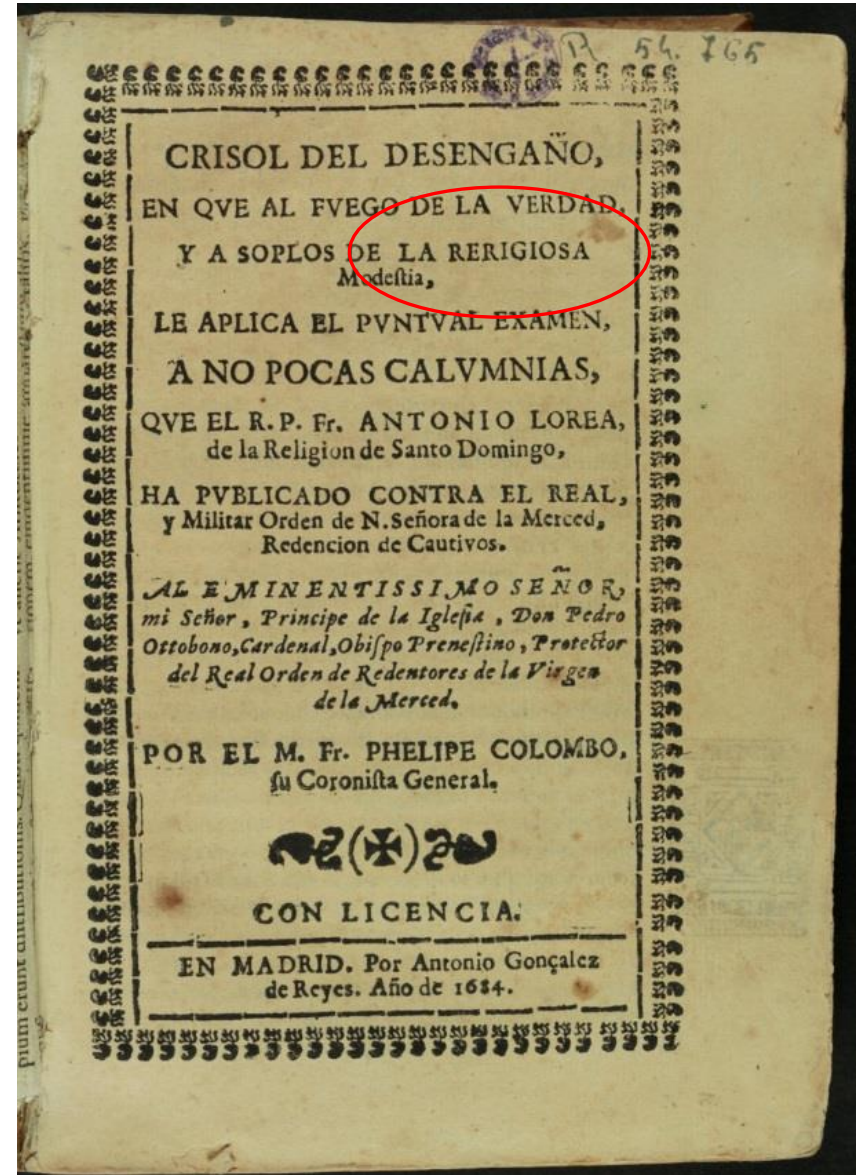
Cas	Tractament al RB	Comentaris
	026.## e31bi sera casi Orla 3 1730 A (volum 1-A) 026.## e31cc sera casi Orla 3 1730 A (volum 1-B) 500.##Paginació: volum 1-A: 335, [1] pàgines ; volum 1-B: 336 pàgines Si la informació que aporta el registre no permet identificar les diverses edicions haurem de redactar una nota de la manera següent: En aquest registre es descriuen 2 edicions (A i B) dels volums 1 i 2 aparentment iguals però amb composició tipogràfica diferent. Volum 1: edició A: ús d'esses llargues, edició B.: pròleg amb caplletra calcogràfica. Volum 2: edició A: al full Ff2 l'última paraula és "aurea", edició B: al full Ff2: l'última paraula és "beati" I reflectir-ho a la 993 amb el subcamp k	

QUAN NO ÉS POSSIBLE ADSCRIURE UN IMPRÈS A UNA CATEGORIA ESPECÍFICA ...

En ocasions, per determinar davant de quin problema bibliogràfic ens trobem, caldria una inversió enorme de temps; en altres, ens podem veure incapaços de resoldre'l. En aquestes circumstàncies, es pot optar per l'ús del terme "variant", acompanyat per una descripció clara que expliqui el cas, com ara "S'han detectat dues variants al primer grup de l'empremta, relacionades amb diferències tipogràfiques a la portada i altres fulls"

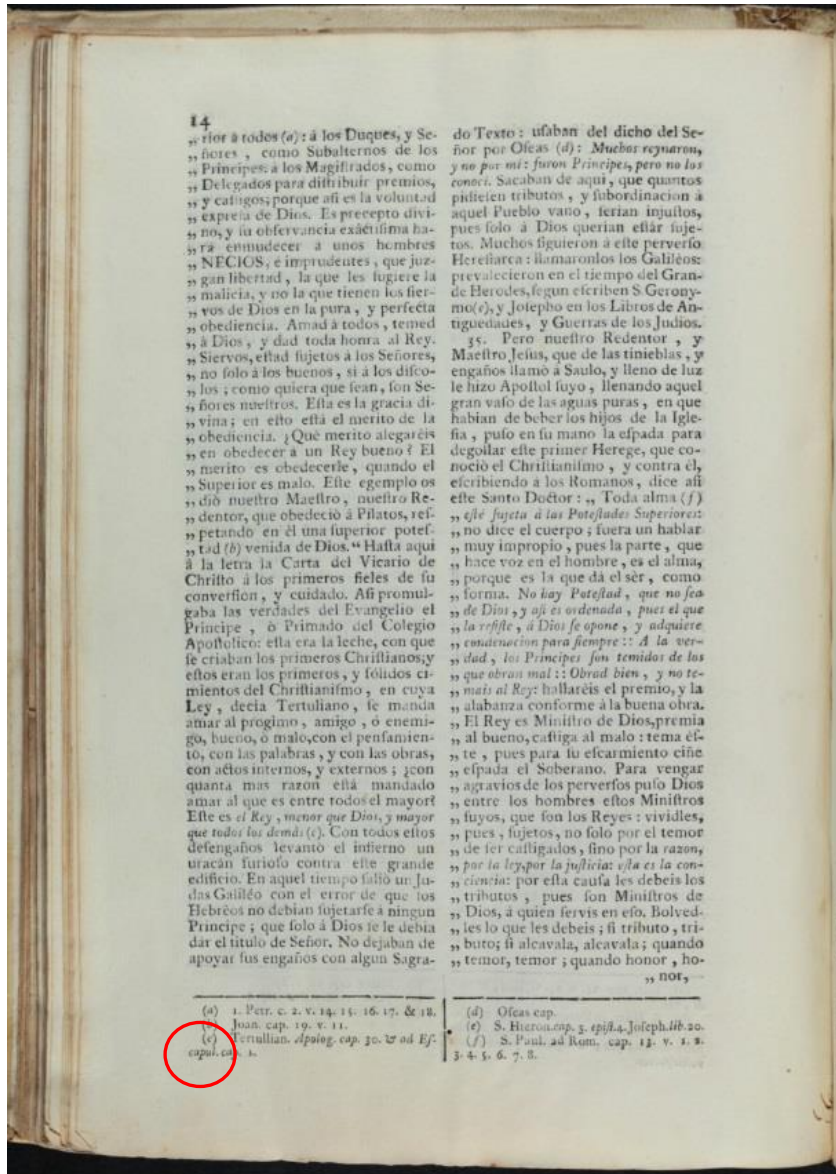

[B-65/5/19-3](#)

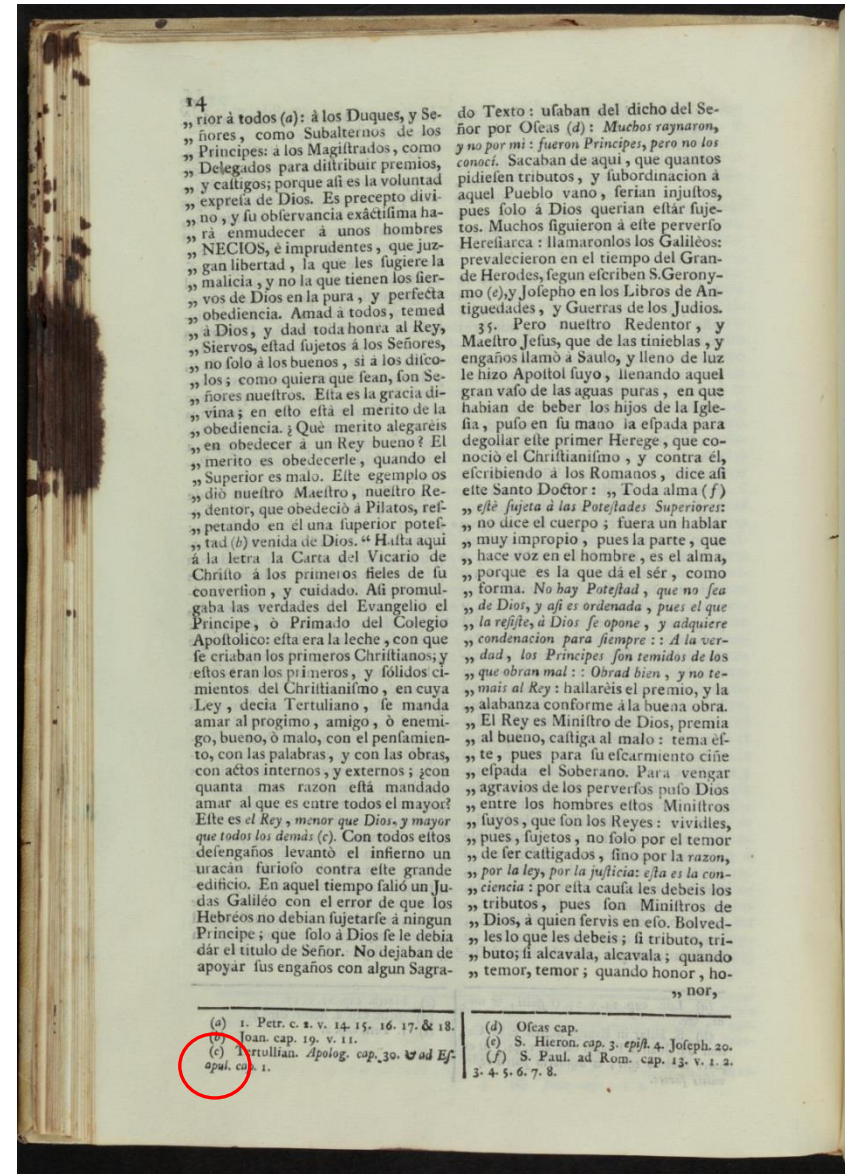

[C-189/4/19](#)

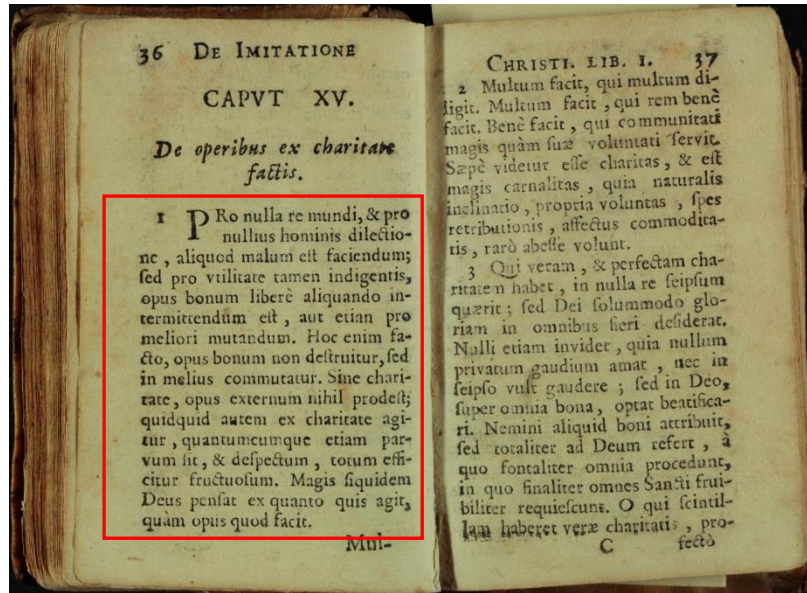

C-249/2/9-17

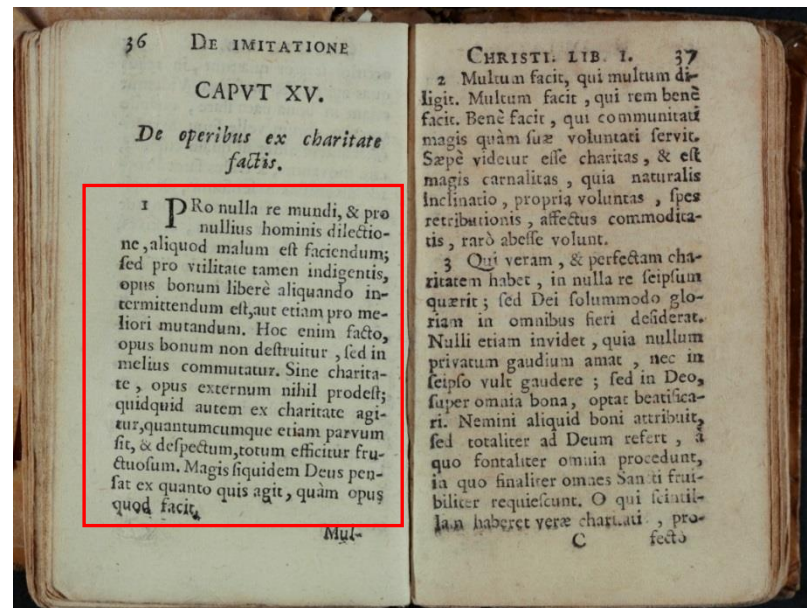

B-66/2/5-8

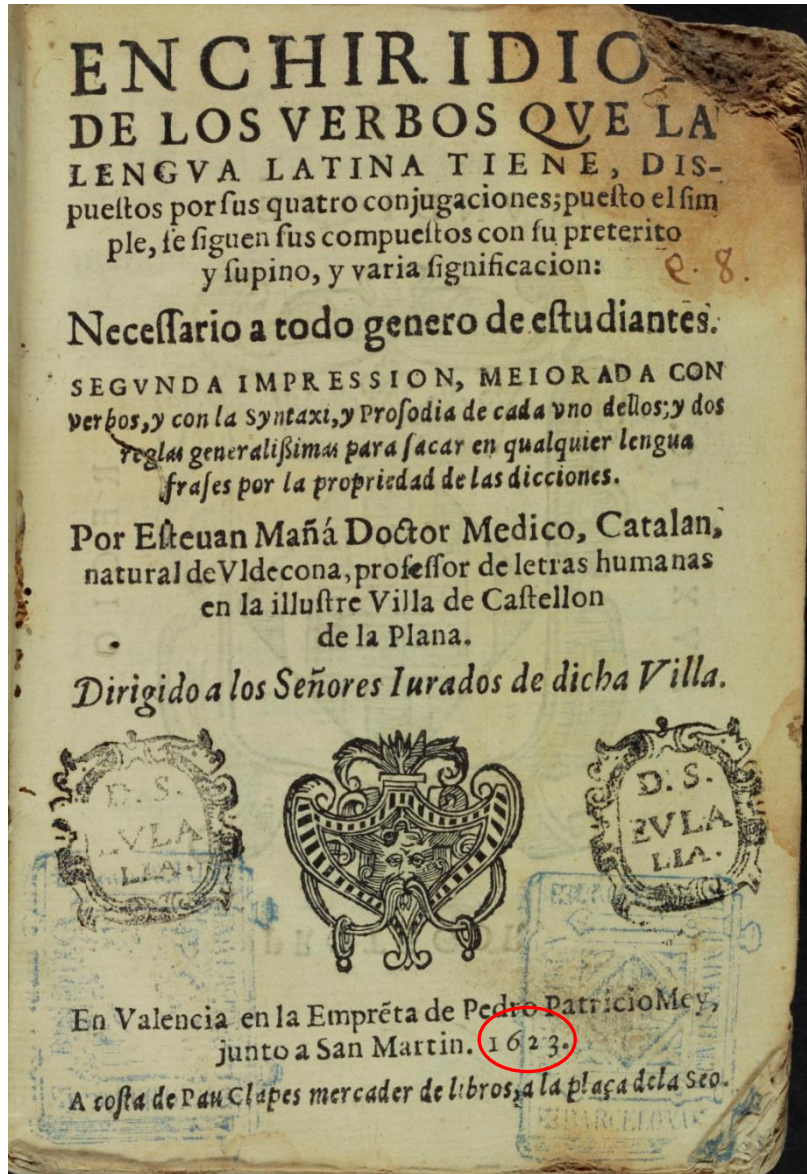

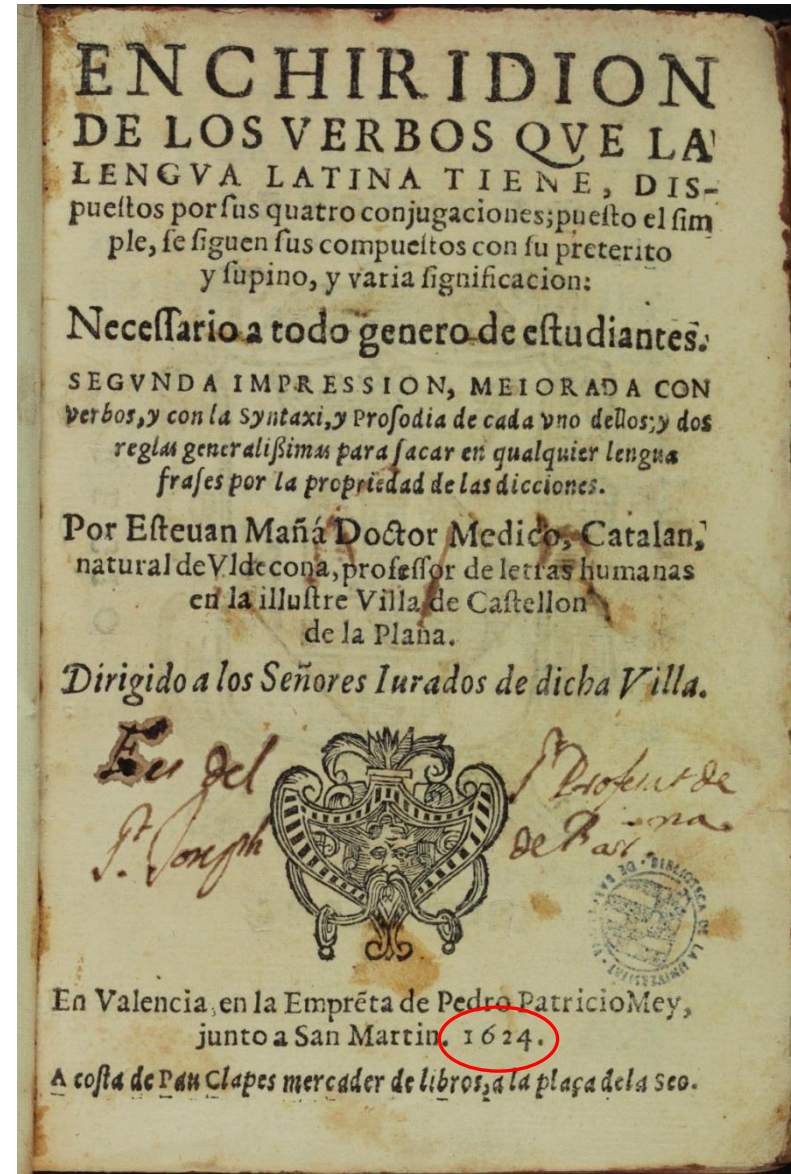
[B-57/7/23](#)

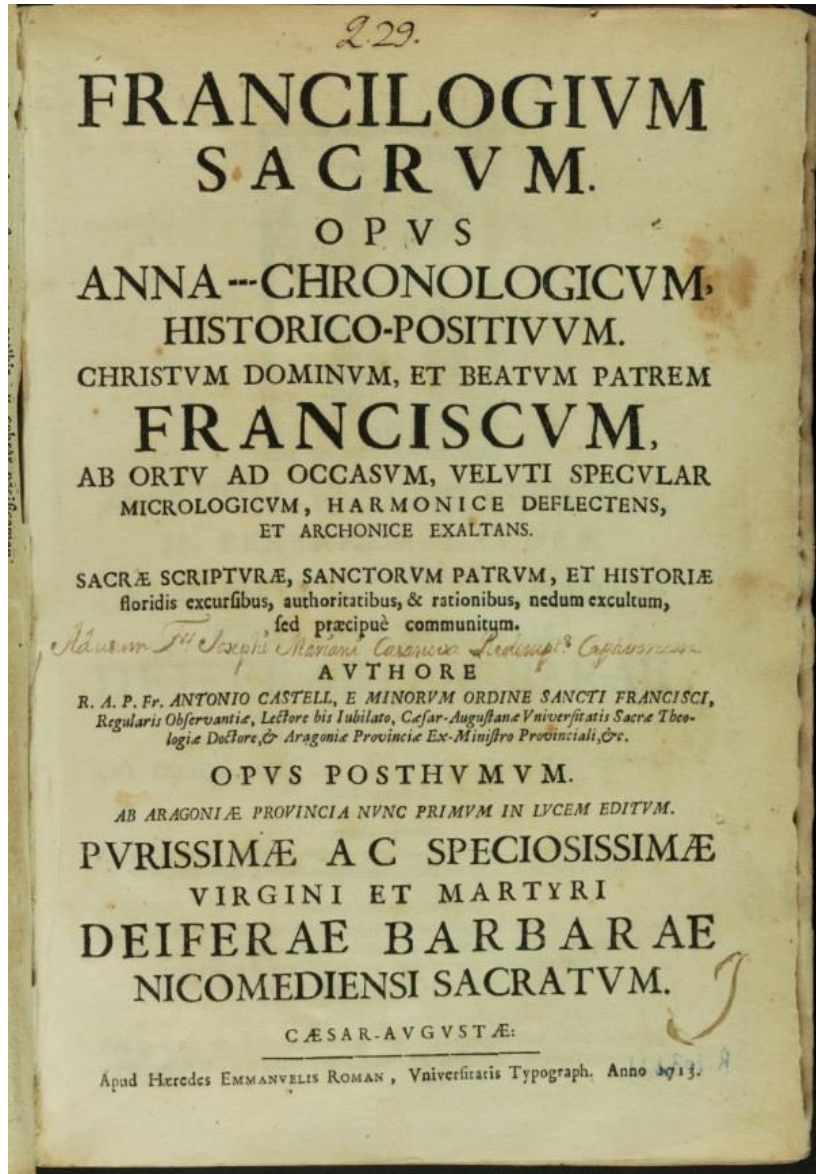
[B-54/9/46](#)

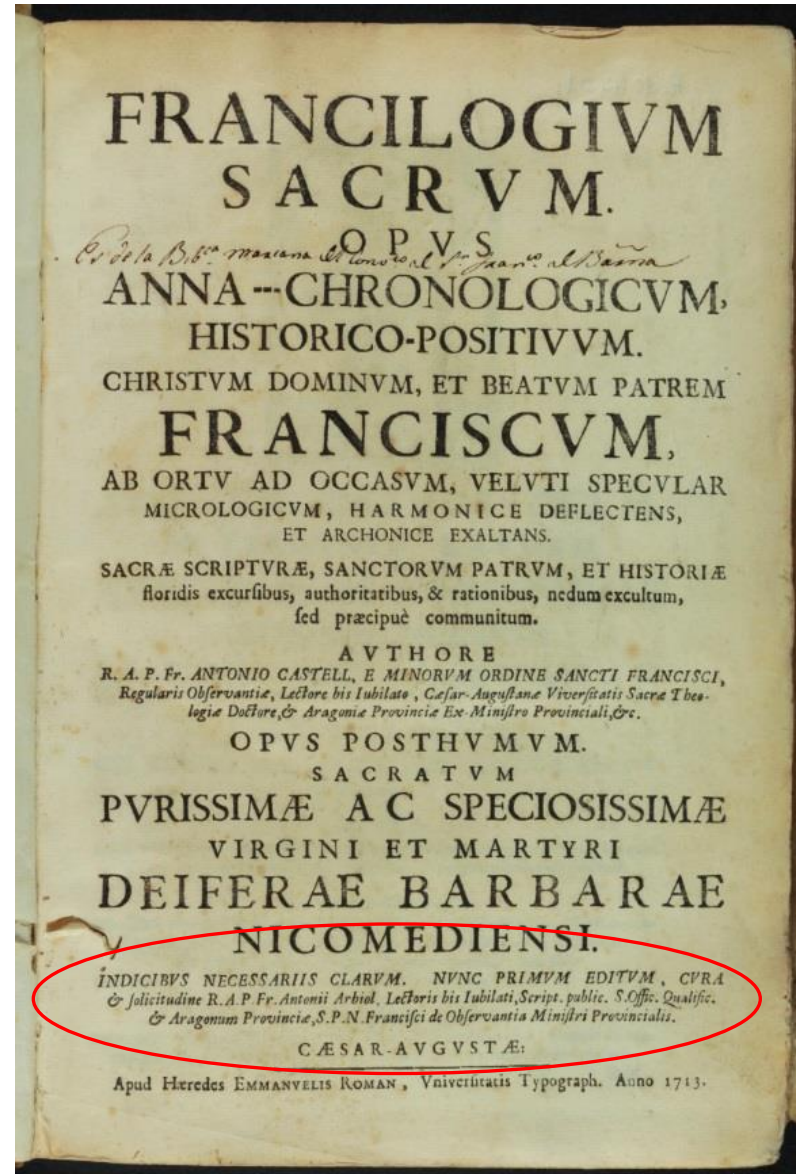
XVII-L-60

XVII-L-87

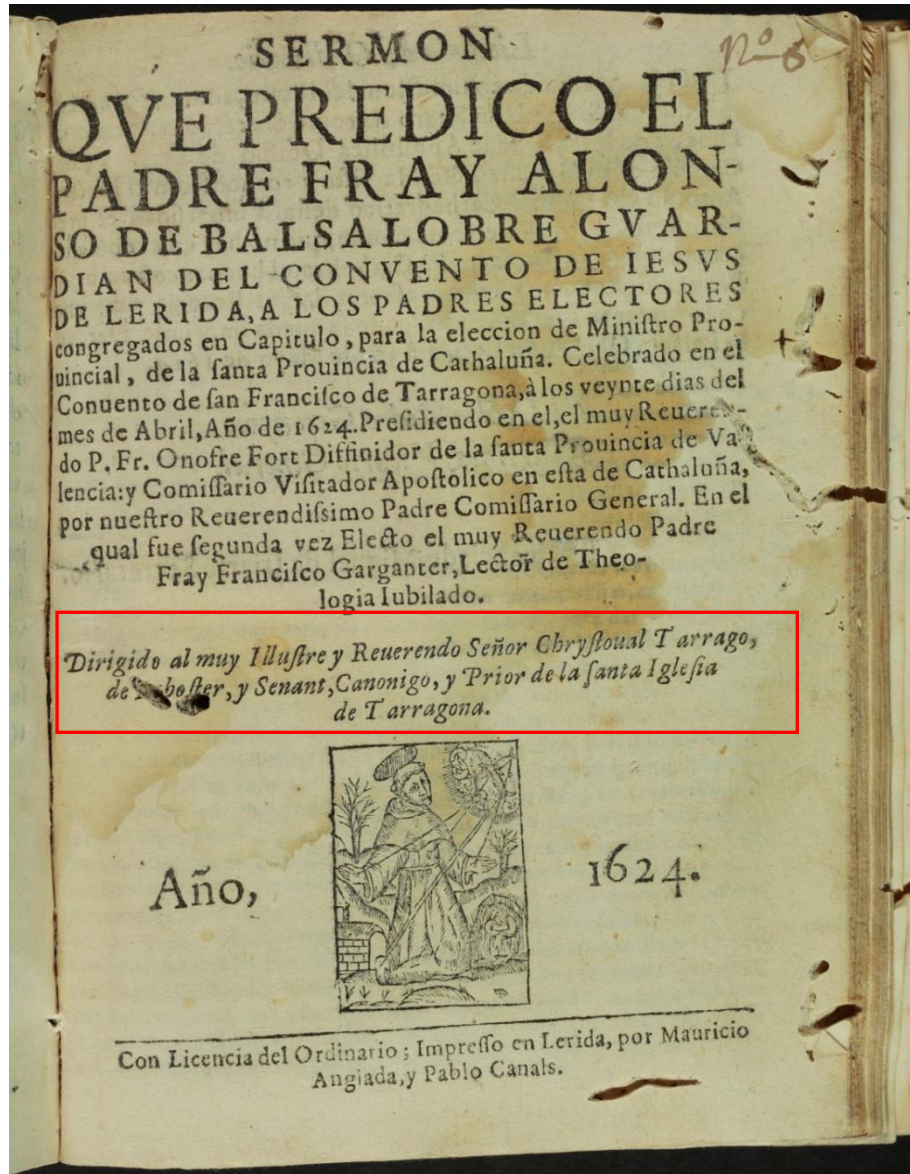

[C-248/2/1](#)

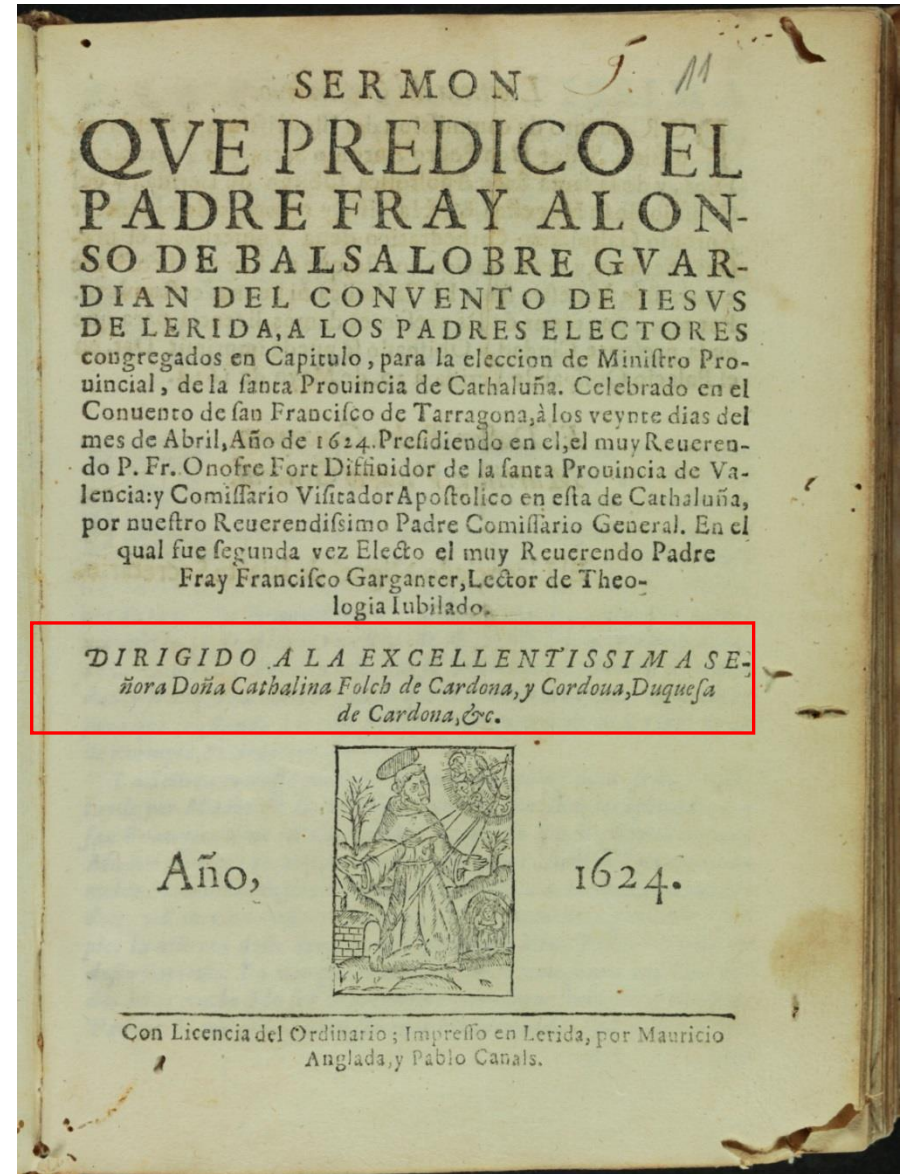

[C-243/2/1](#)

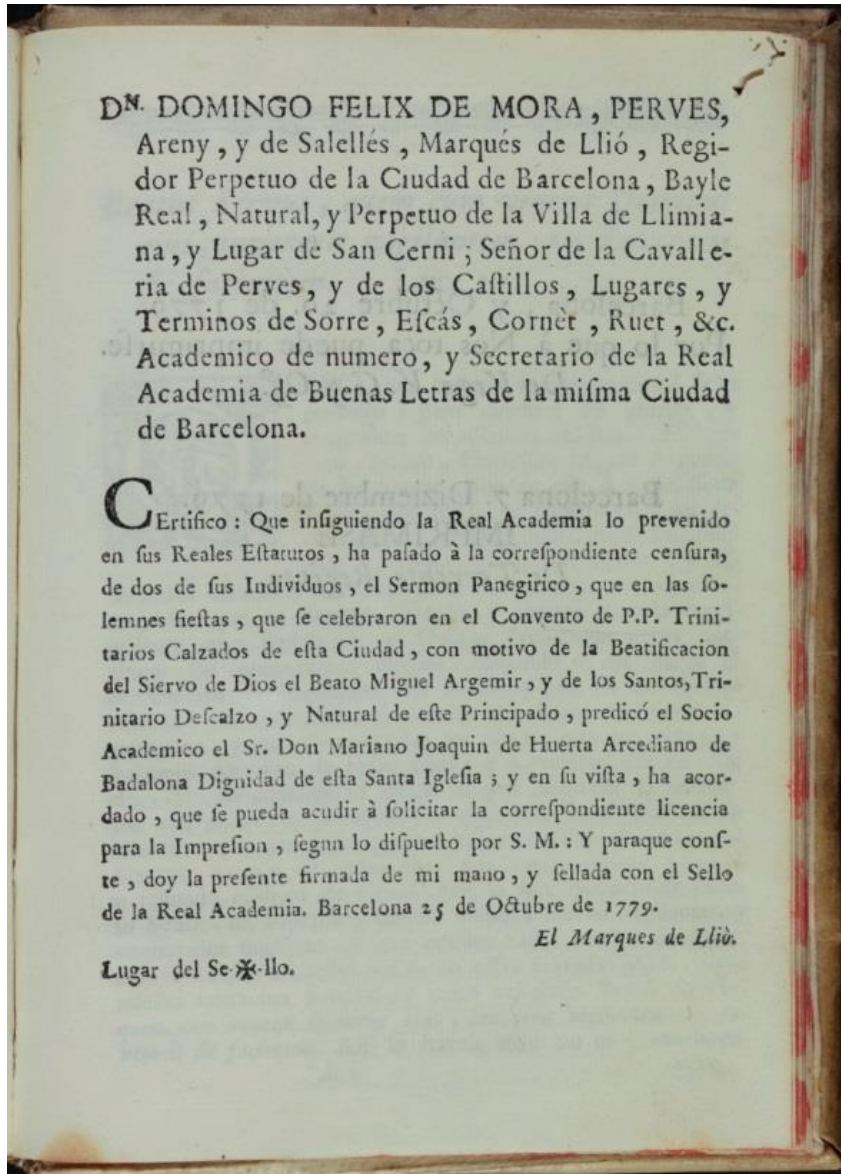

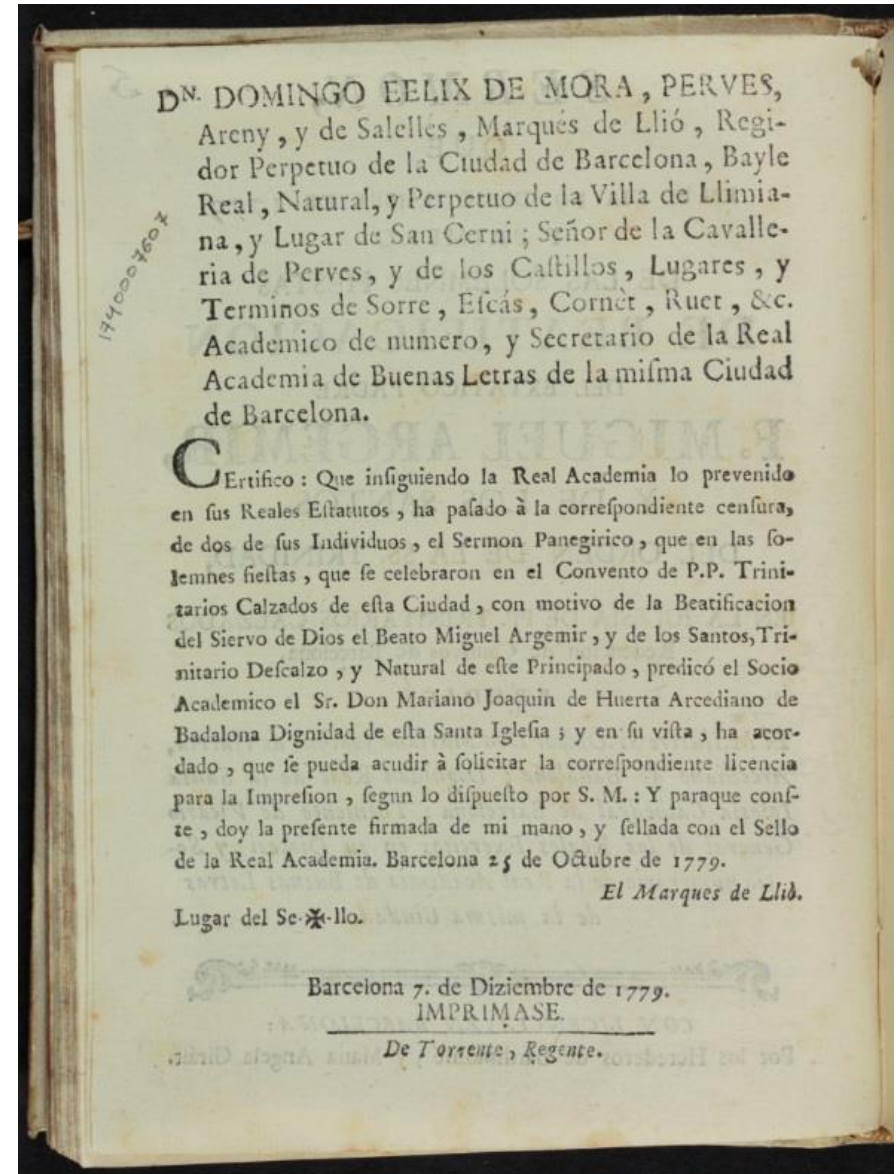
[B-72/4/12-6](#)

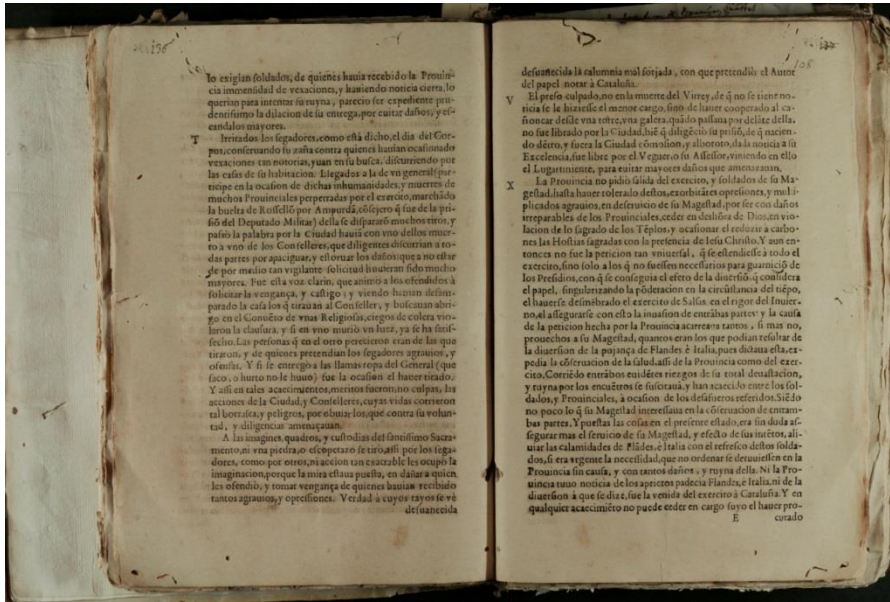
[B-39/5/10-11](#)

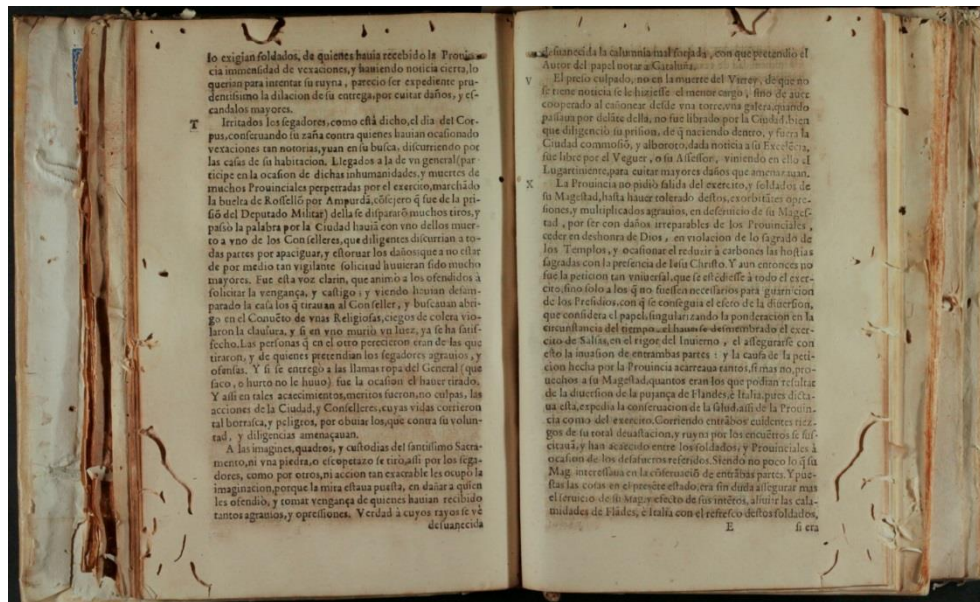
[B-45/2/22-15](#)

[B-39/4/10-5](#)

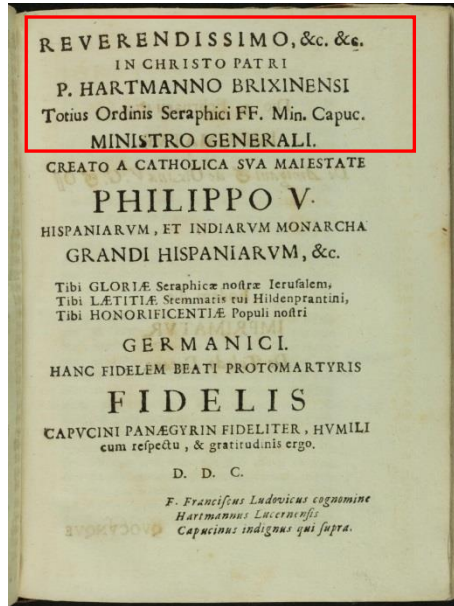
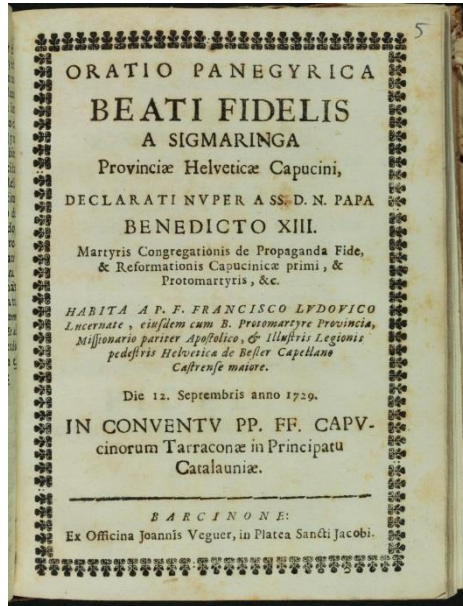

B-54/1/1-16

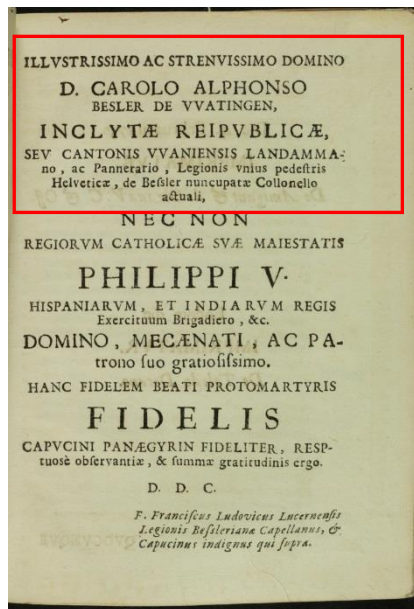
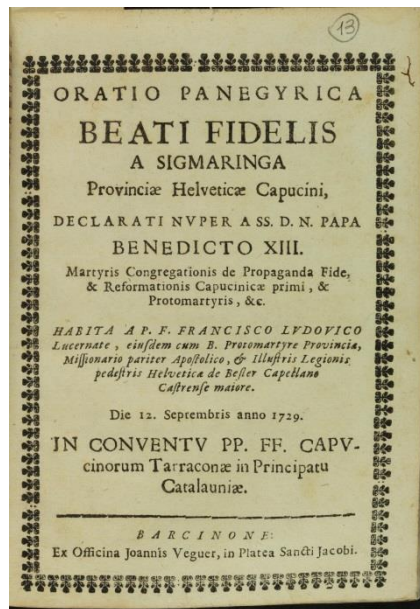

B-38/3/3-12

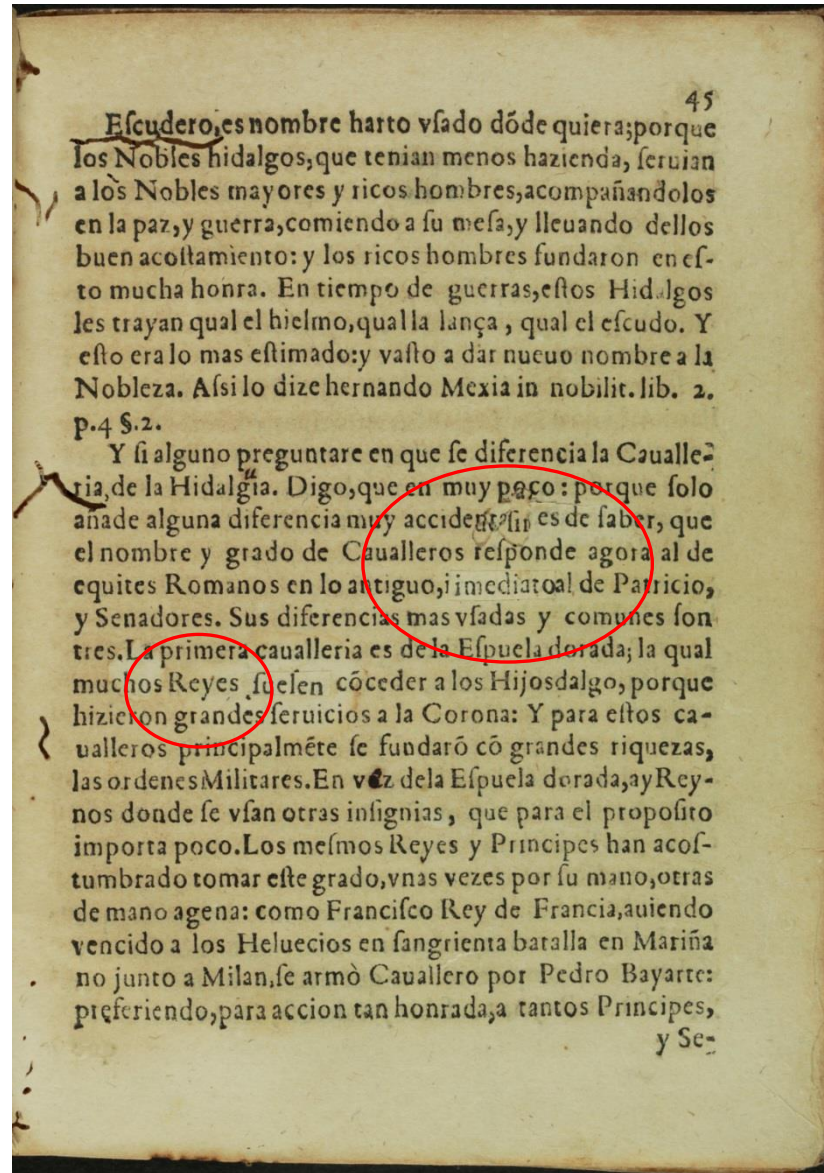

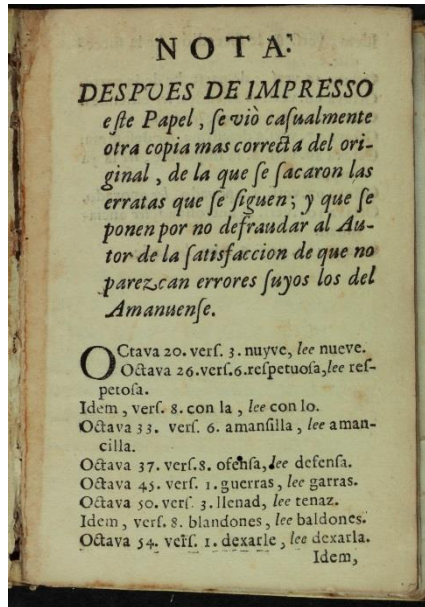
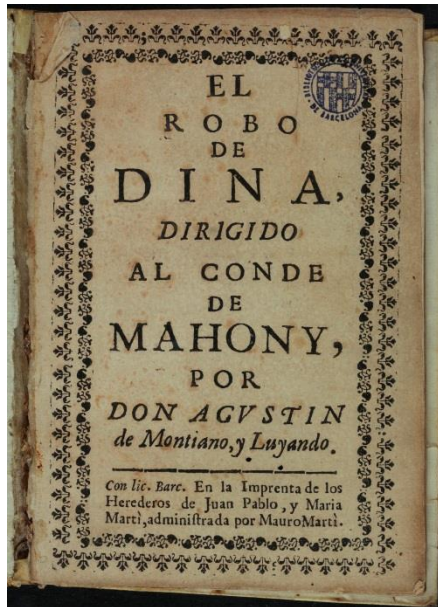
[B-45/3/9-5](#)

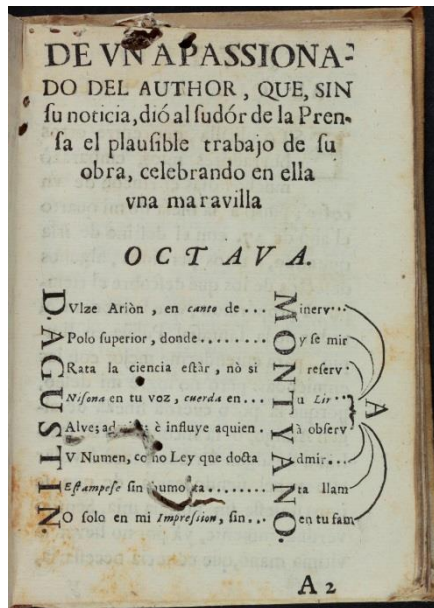
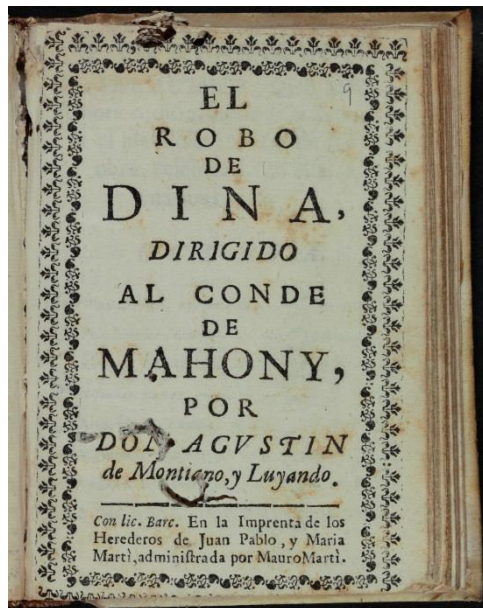
[B-54/7/26-13](#)

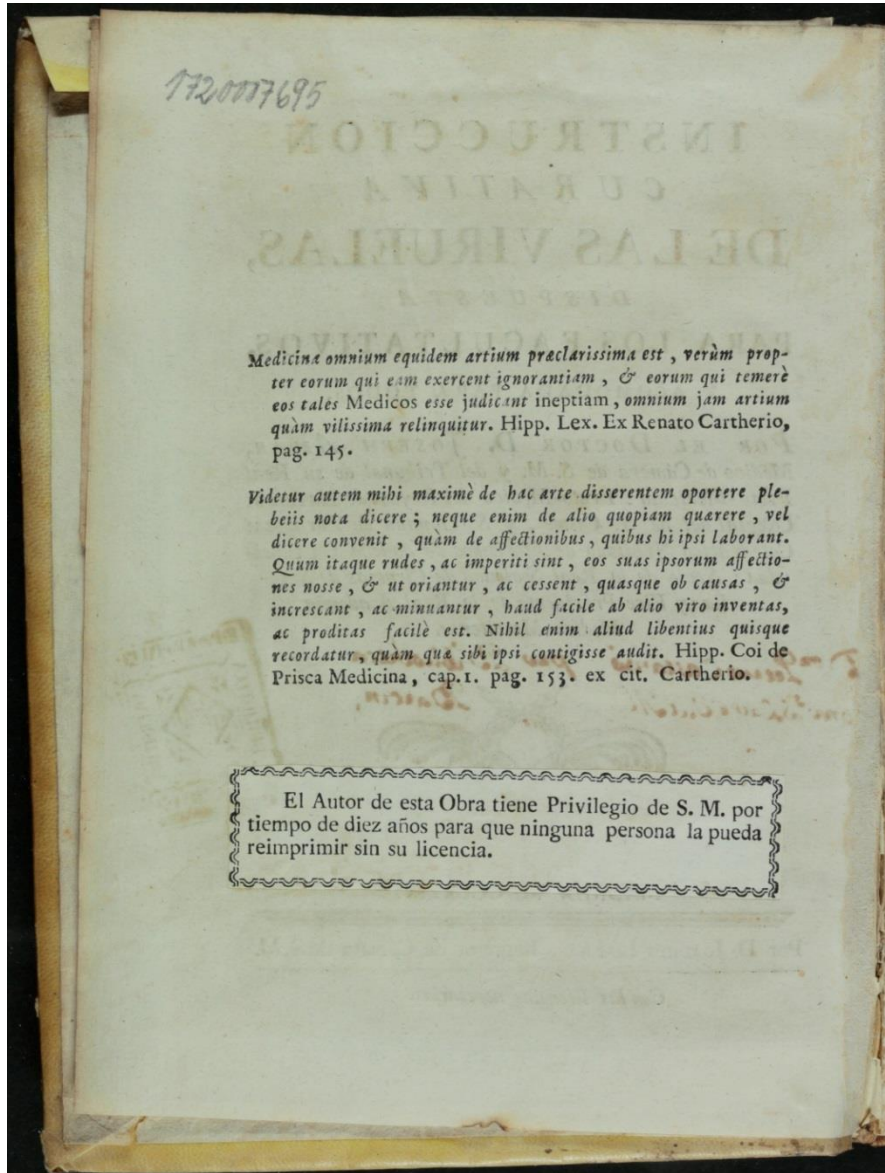

[B-56/7/50](#)

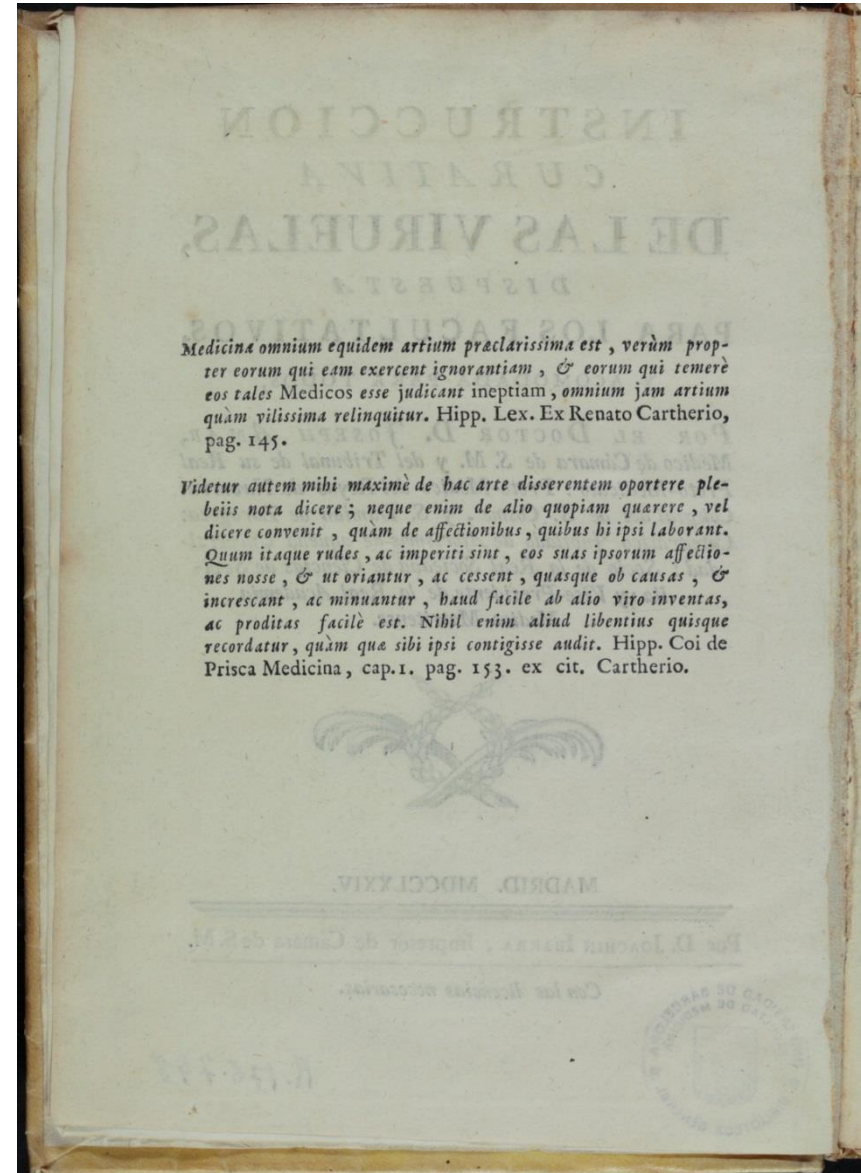

[B-64/3/15-9](#)

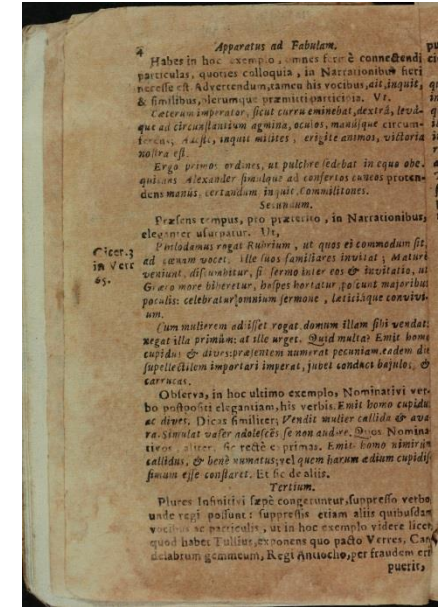
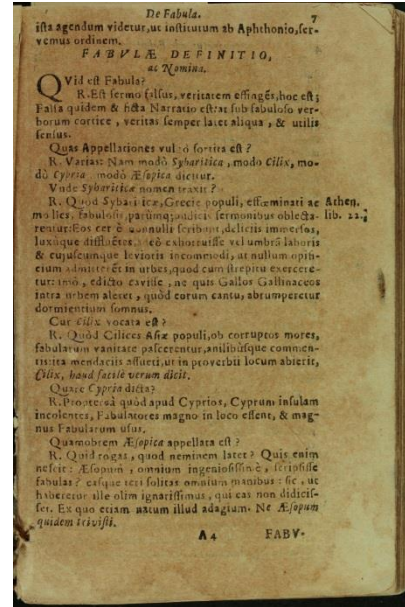
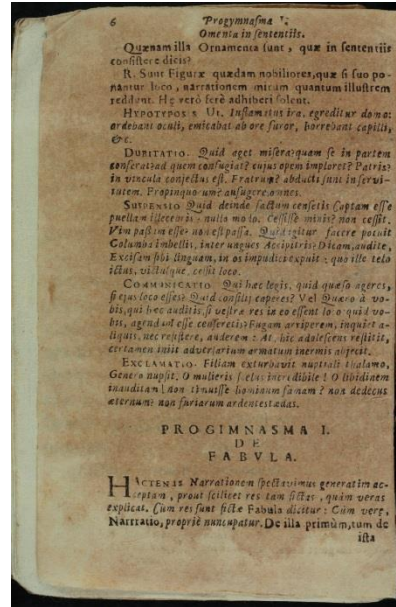
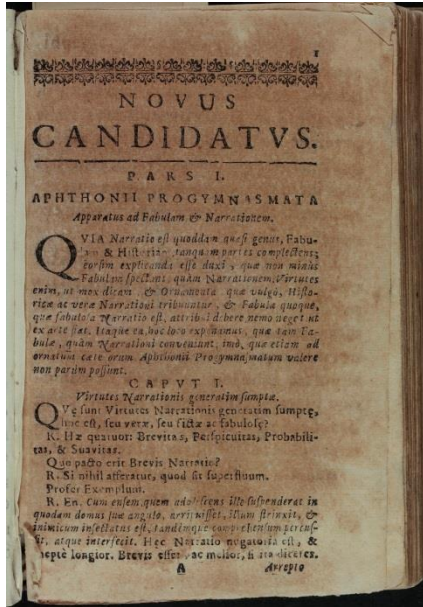

XVIII-5266

M-R-964

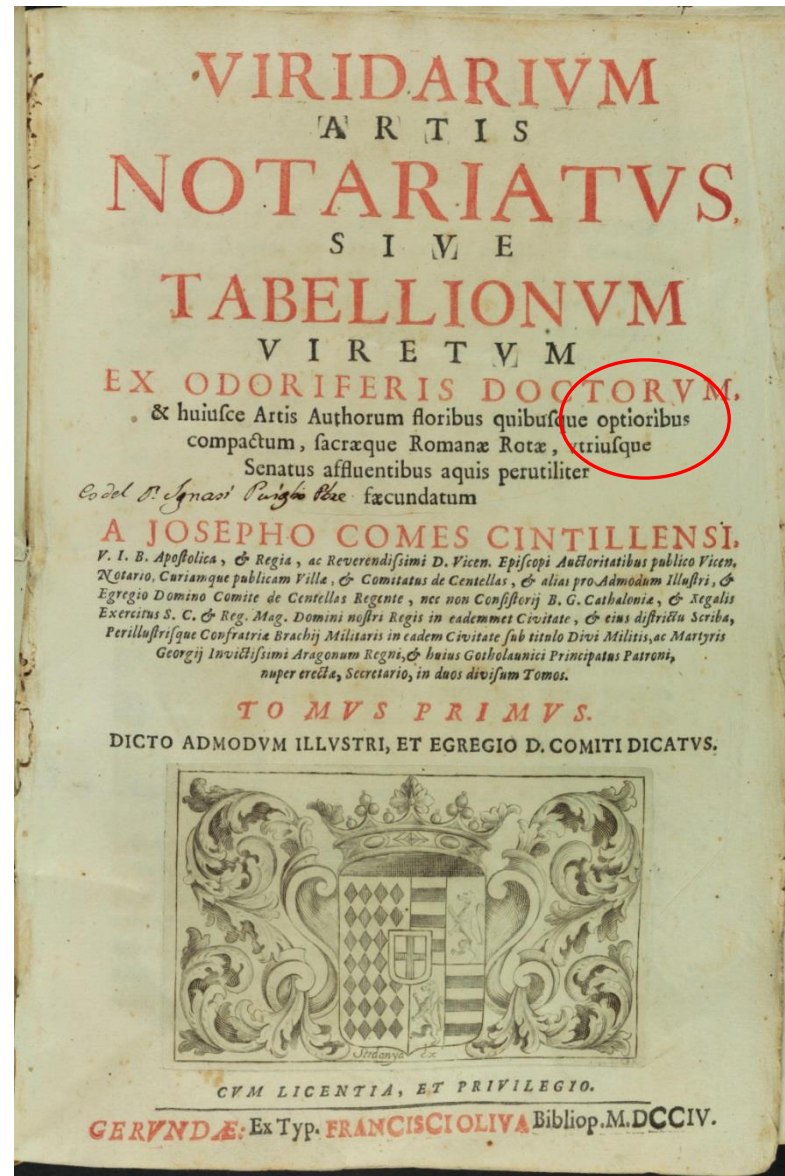

B-69/7/19

B-66/1/23

B-66/2/22

ANNALES ECCLESIASTICI
Ab Anno quo desinit
 CARD. CÆS. BARONIUS
 M. C. XCVIII. usque ad Annum M. D. XXXIV.
CONTINUATI
 EX REGESTIS PONTIFICUM ET LITERIS
 auctoritate publicâ fideque munitis: antiquissimis S. Sedis
 Apollinæ scriptis, & amplissimis Vaticanæ potissimum, aliarumque bibliothecarum archivis
CONFIRMATI:
 IMPERATORUM, REGUM AC PRINCIPUM
 diplomatis, epistolis, & manuscriptis codicibus,
 aliisque publicis quâ privatis monumentis: probatissimorum
 denique & antiquissimorum auctorum, testium
 sæpe ocularium libris ac scriptis copiis
ILLUSTRATI.
 AUCTORE
ODORICO RAYNALDO
 TARVISINO, CONGREGAT. ORATORII PRESBYTERO.
 QUIBUS S. ROM. ECCLESIE, AC SEDIS APOSTOLICÆ
 incrementa, diversarum hereticarum religionum initia & decreta: rituum
 reformationes, & variorum gentium conversiones ac divagationes
 inter etiam tam ecclesiasticæ quam politicæ discipline immutationes,
 ritusque per Concilia & Pontificum bullas, Synodos clerici, &
 Imperatorum fœdera & leges novâ fundamenta proponuntur.
TOMUS XIII.
 Ab Anno M. C. XCVIII. usque ad Annum M. CC. LIV.
 Cum Indice rerum & materiarum locupletissimo.
 -1811-
 COLONIE AGRIPPINÆ.
 Apud IOANNEM WILHELMVM FRIESSEM juniorem.
 A M D C XCI.

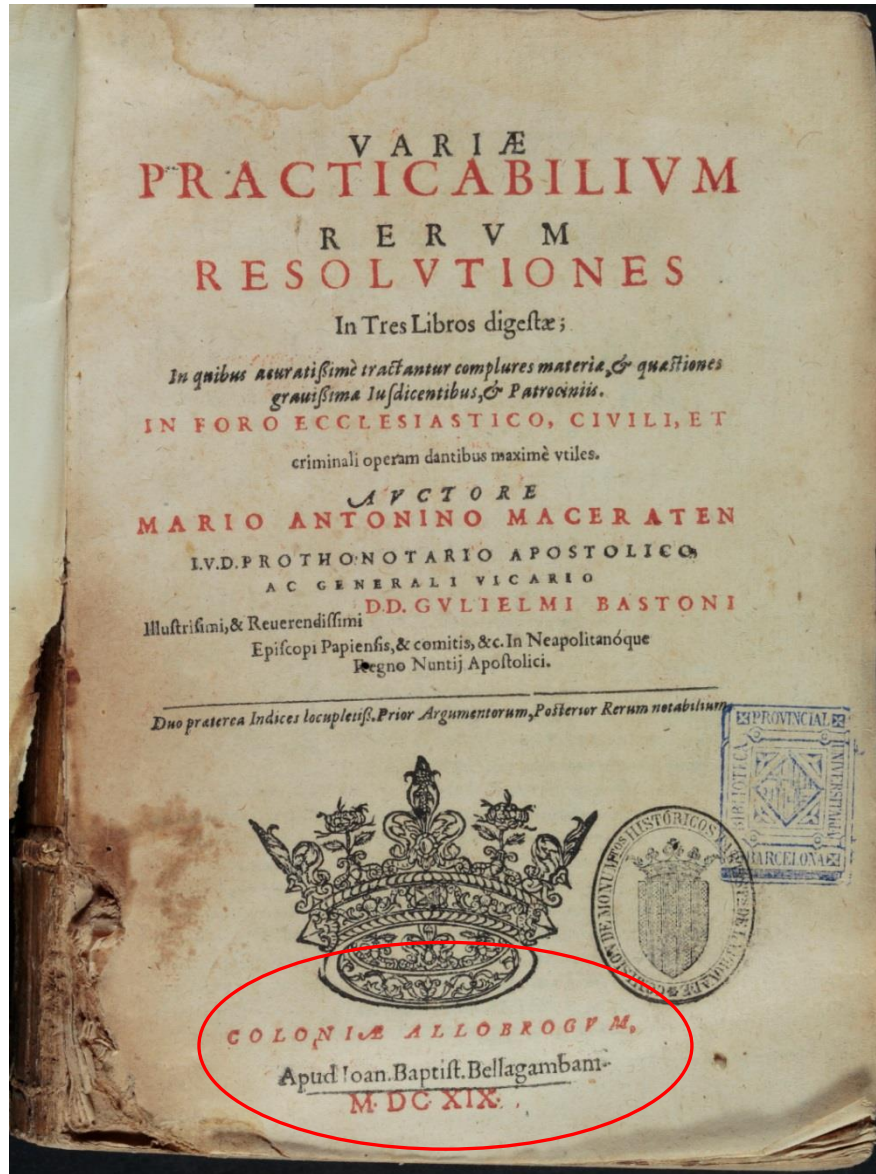
[85/2/5](#)

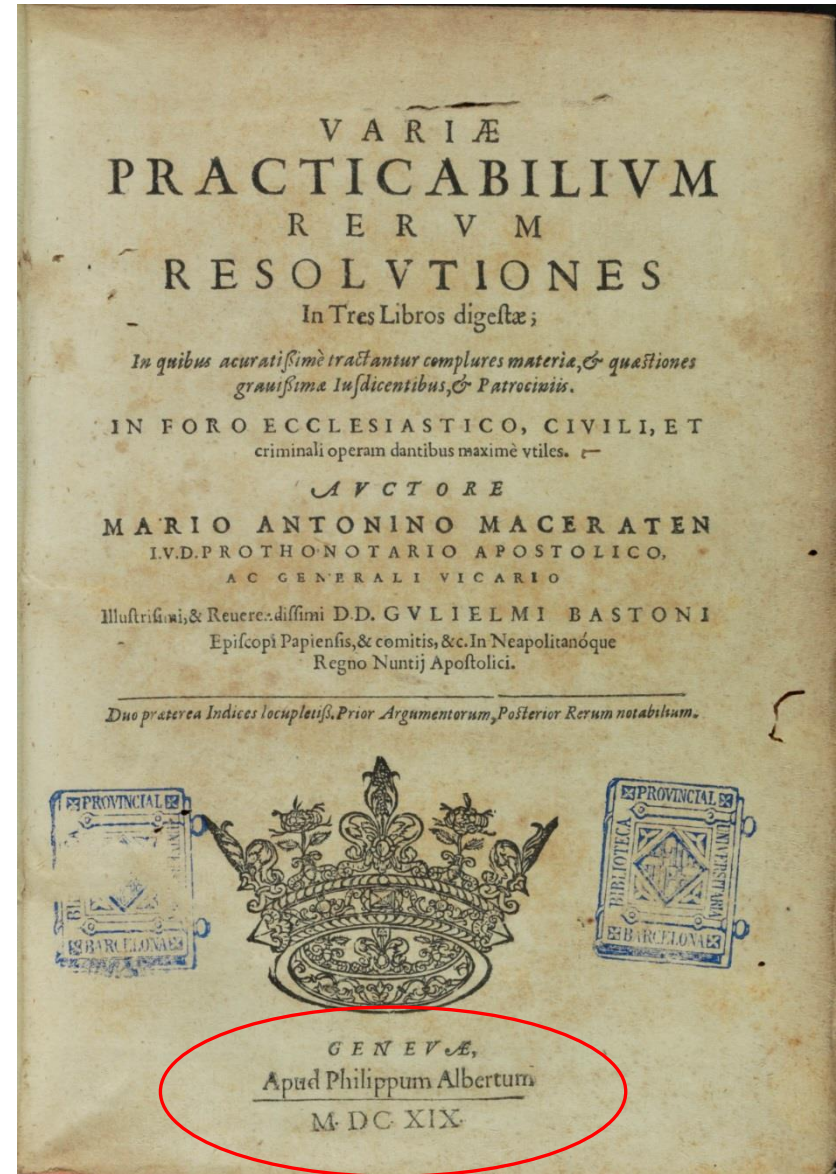
ANNALES ECCLESIASTICI
Ab Anno quo desinit
 CARD. CÆS. BARONIUS
 M. C. XCVIII. usque ad Annum M. D. XXXIV.
CONTINUATI
 EX REGESTIS PONTIFICUM ET LITERIS
 auctoritate publicâ fideque munitis: antiquissimis S. Sedis
 Apollinæ scriptis, & amplissimis Vaticanæ potissimum, aliarumque
 bibliothecarum archivis
CONFIRMATI:
 IMPERATORUM, REGUM AC PRINCIPUM
 diplomatis, epistolis, & manuscriptis codicibus,
 aliisque publicis quâ privatis monumentis: probatissimorum
 denique & antiquissimorum auctorum, testium
 sæpe ocularium libris ac scriptis copiis
ILLUSTRATI.
 AUCTORE
ODORICO RAYNALDO
 TARVISINO, CONGREGAT. ORATORII PRESBYTERO.
 QUIBUS S. ROM. ECCLESIE, AC SEDIS APOSTOLICÆ
 incrementa, diversarum hereticarum religionum initia & decreta: rituum
 reformationes, & variorum gentium conversiones ac divagationes
 inter etiam tam ecclesiasticæ quam politicæ discipline immutationes, &
 ritusque per Concilia & Pontificum bullas, Synodos clerici, & Comitia
 Imperatorum fœdera & leges novâ fundamenta proponuntur.
TOMUS XIII.
 Ab Anno M. C. XCVIII. usque ad Annum M. CC. LIV.
 Cum Indice rerum & materiarum locupletissimo.
 -1811-
 COLONIE AGRIPPINÆ.
 Apud IOANNEM WILHELMVM FRIESSEM juniorem.
 A M D C XCI.

[C-201/2/1](#)

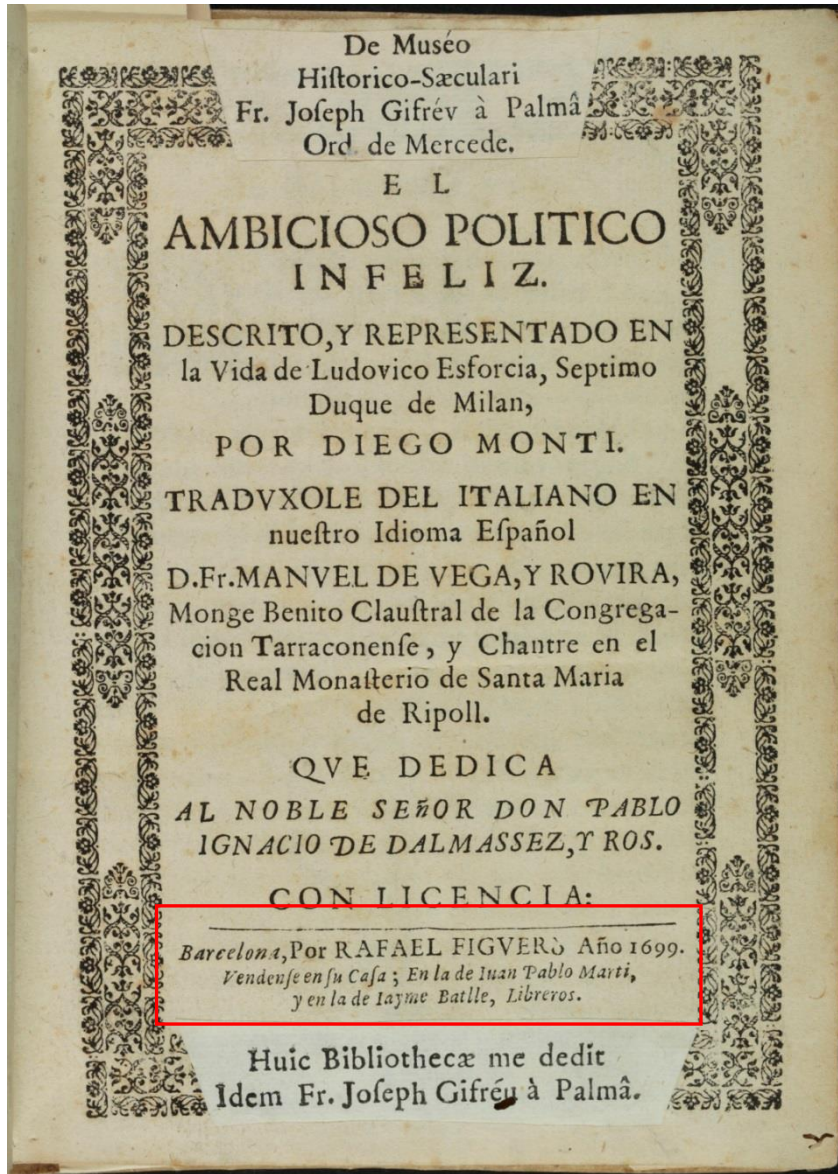

[XVII-L-2030](#)

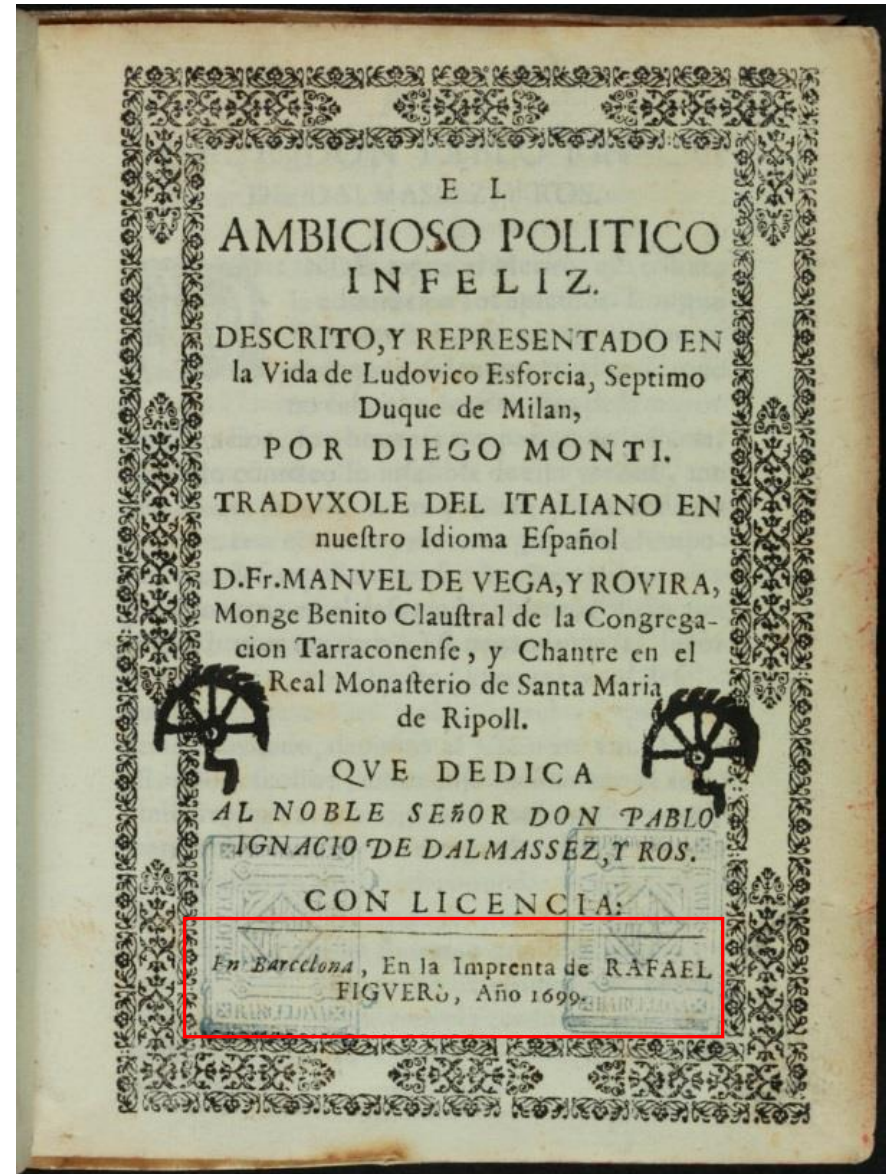

[XVII-3711](#)

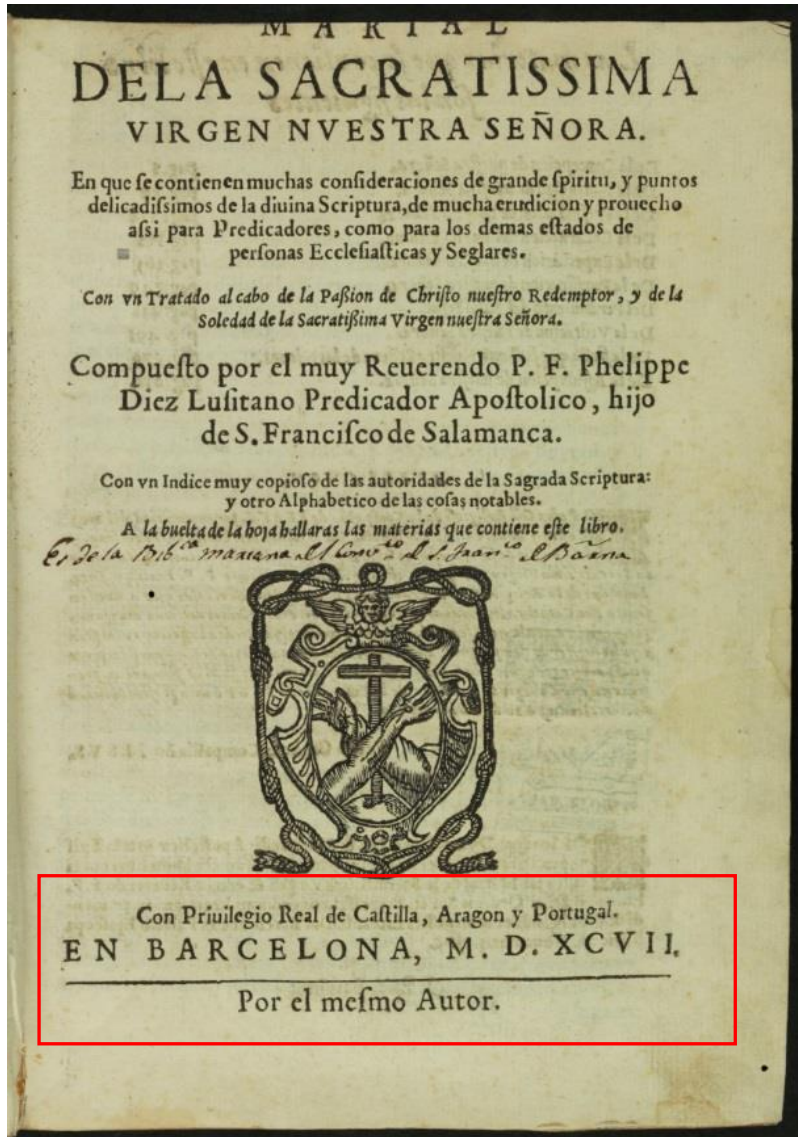

[B-59/6/4](#)

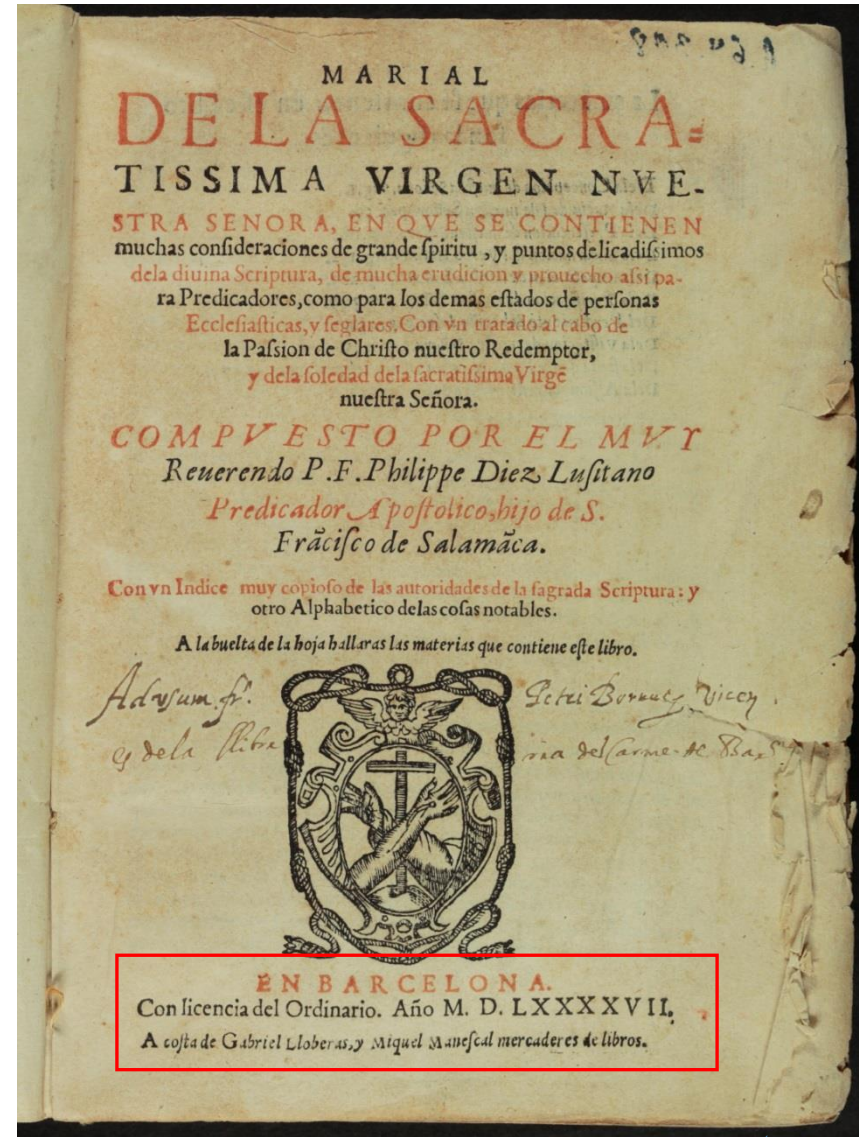

[C-241/5/26](#)

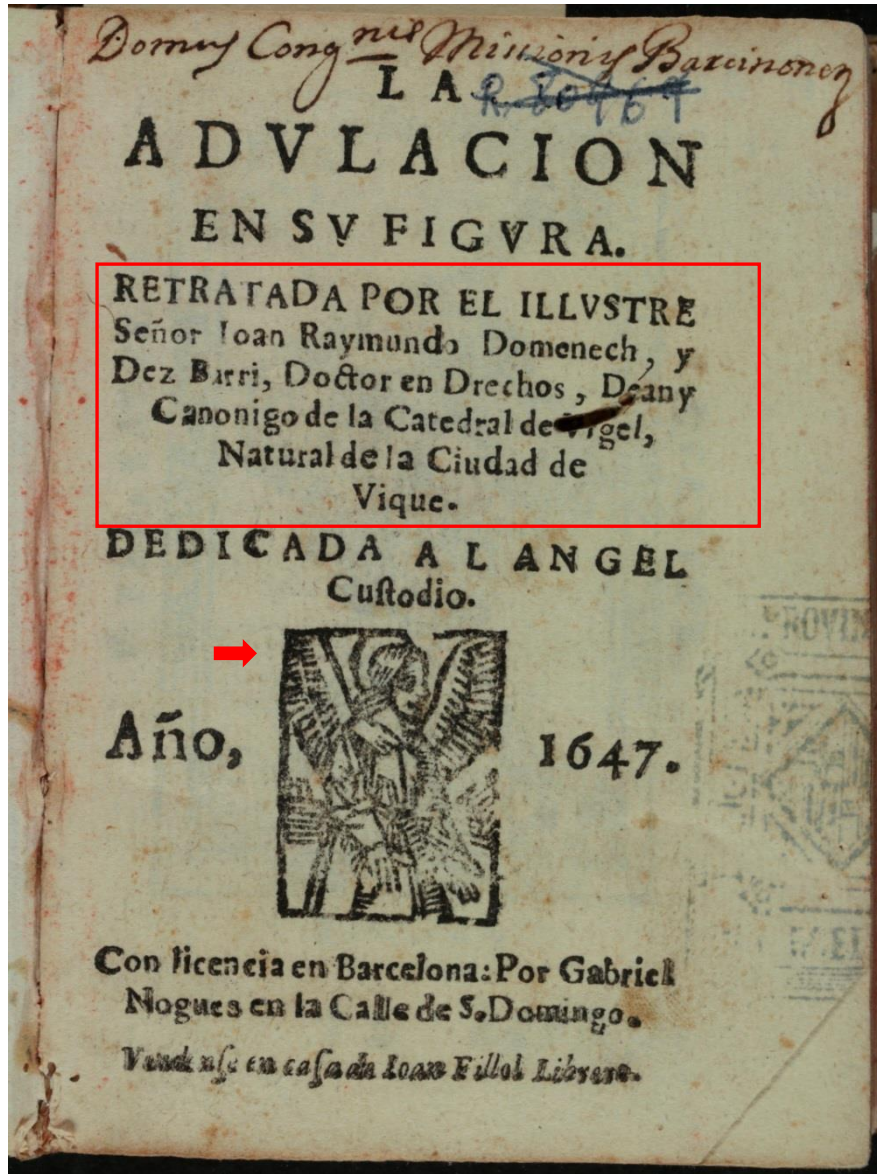

[C-240/4/11](#)

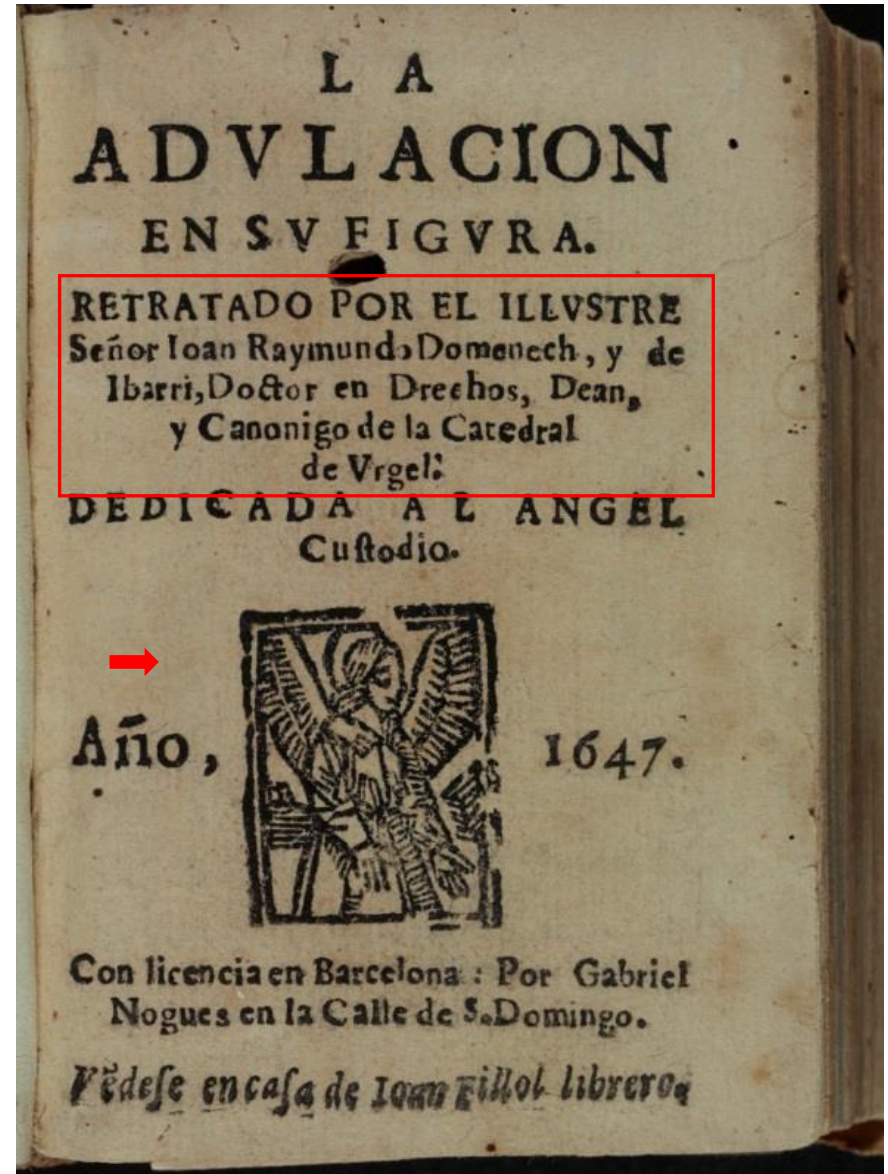

[B-58/6/30](#)

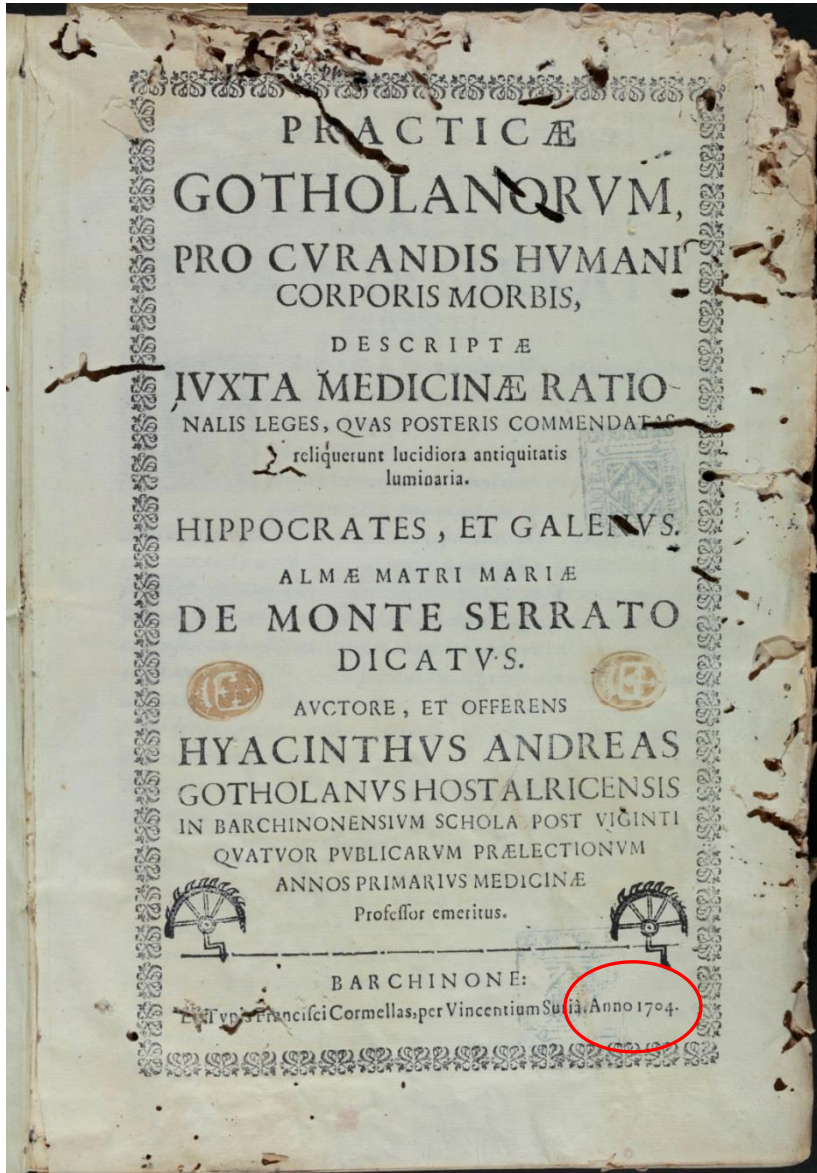

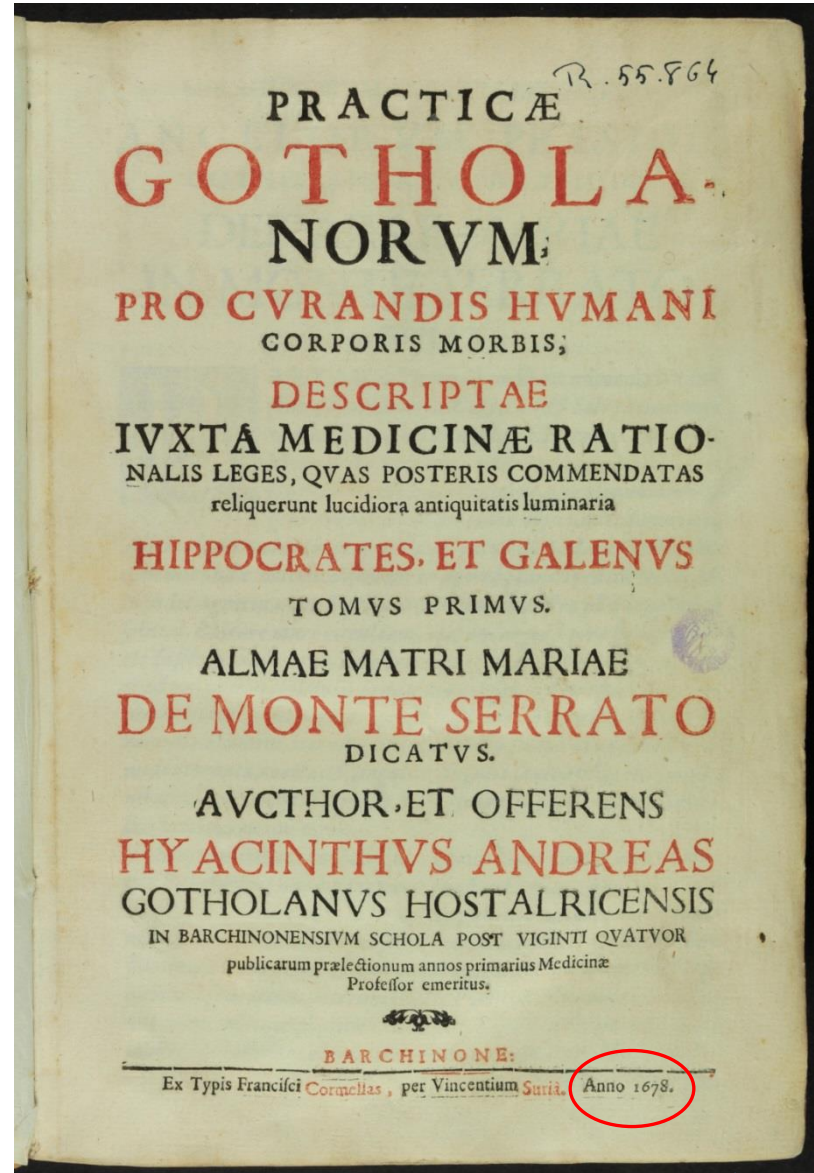
[B-66/8/3](#)

[B-41/6/16](#)

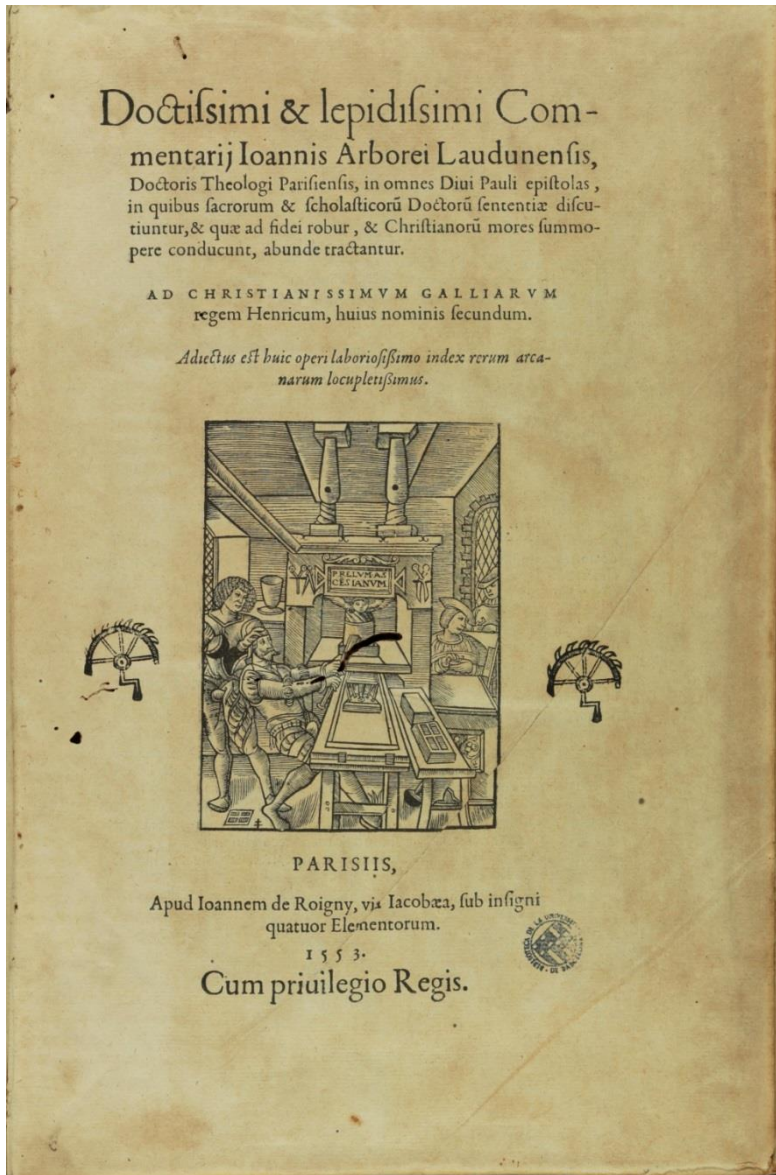

[B-73/1/5\(DTR\)](#)

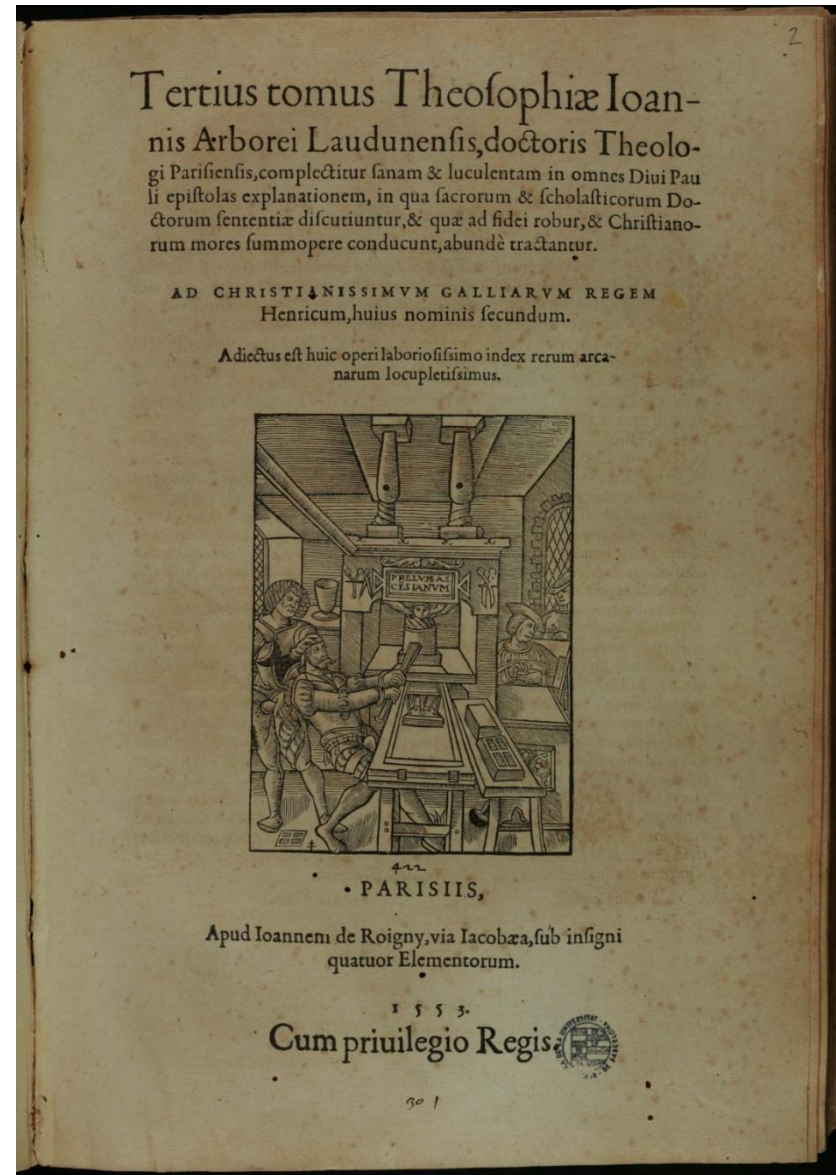

[B-65/1/14](#)

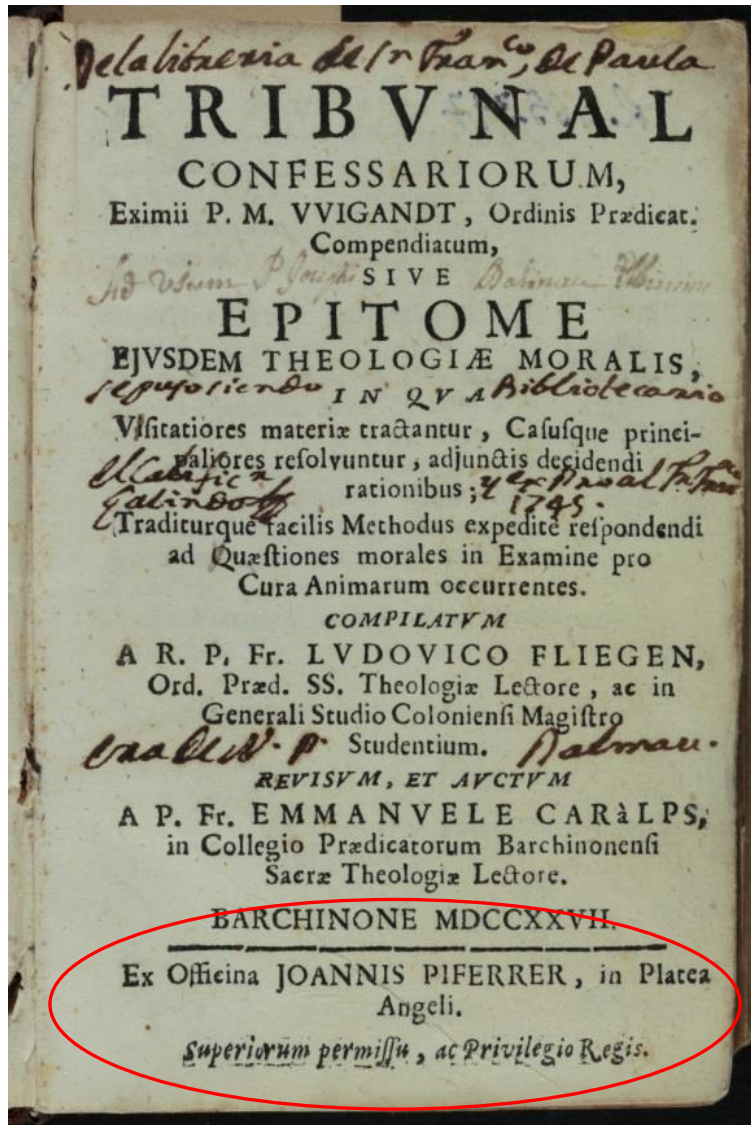

XVI-3060

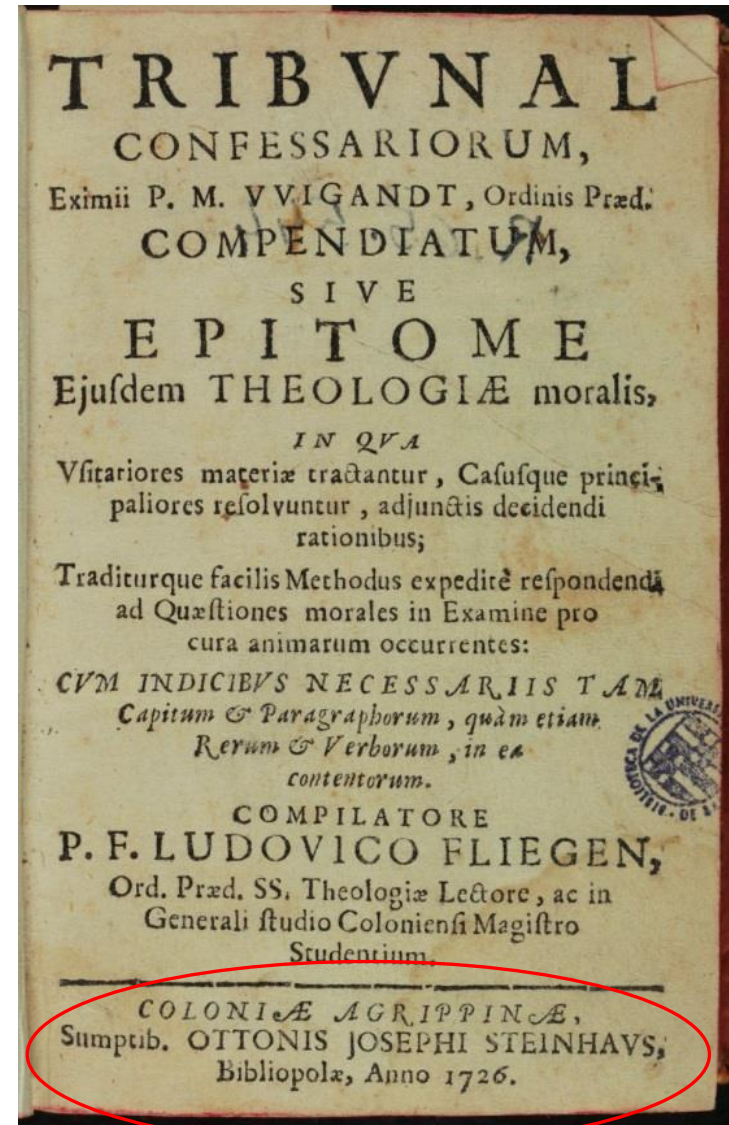

XVI-1710-2

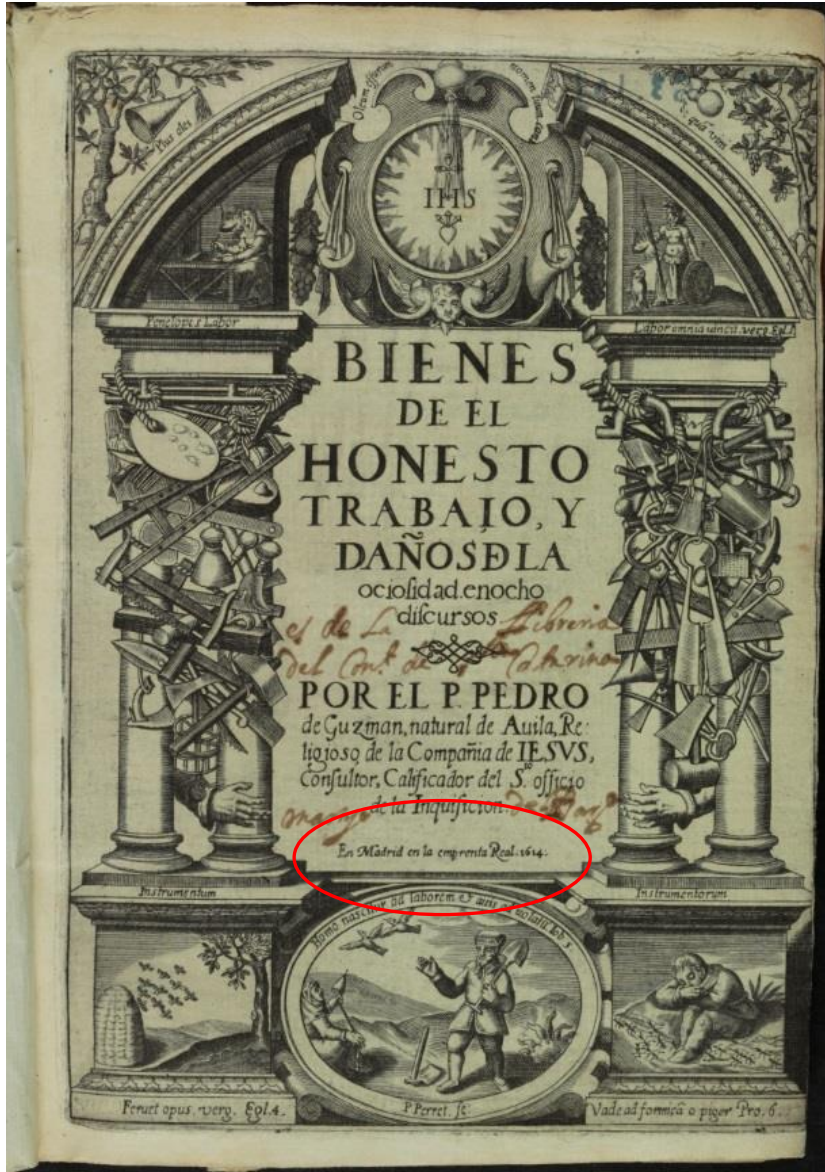

[B-52/7/23](#)

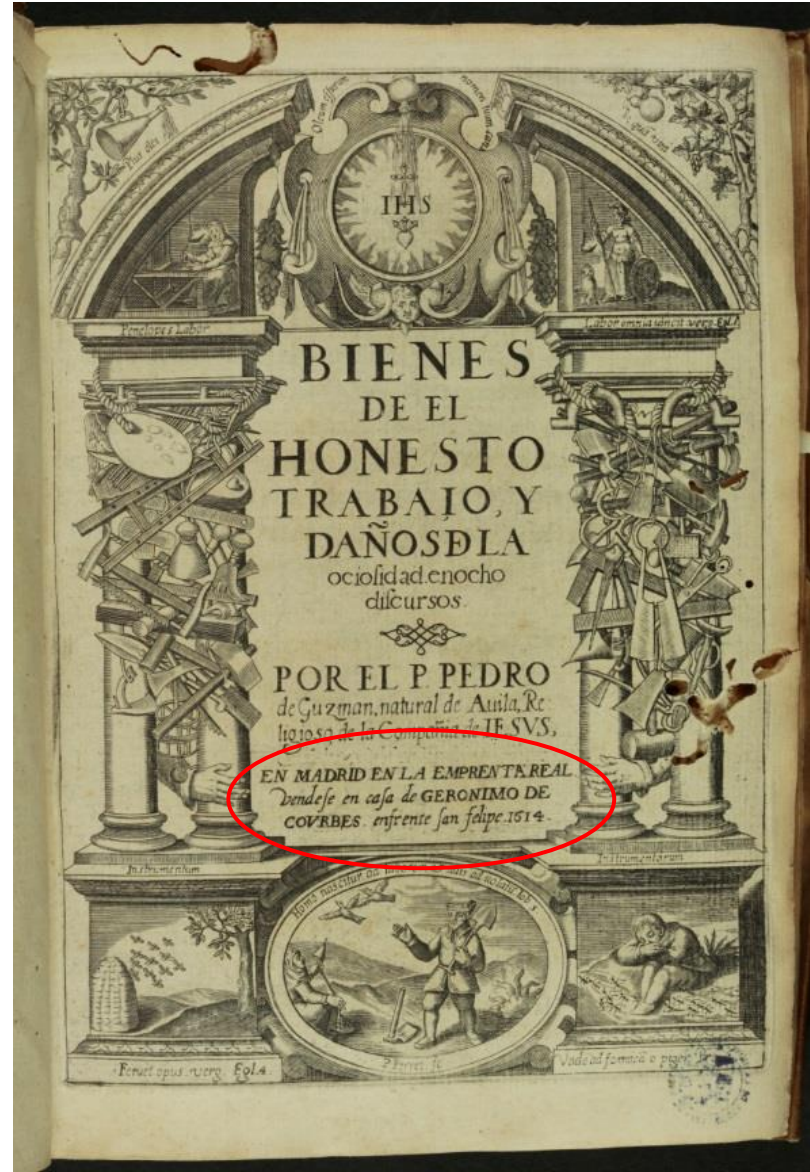

[C-212/6/32](#)

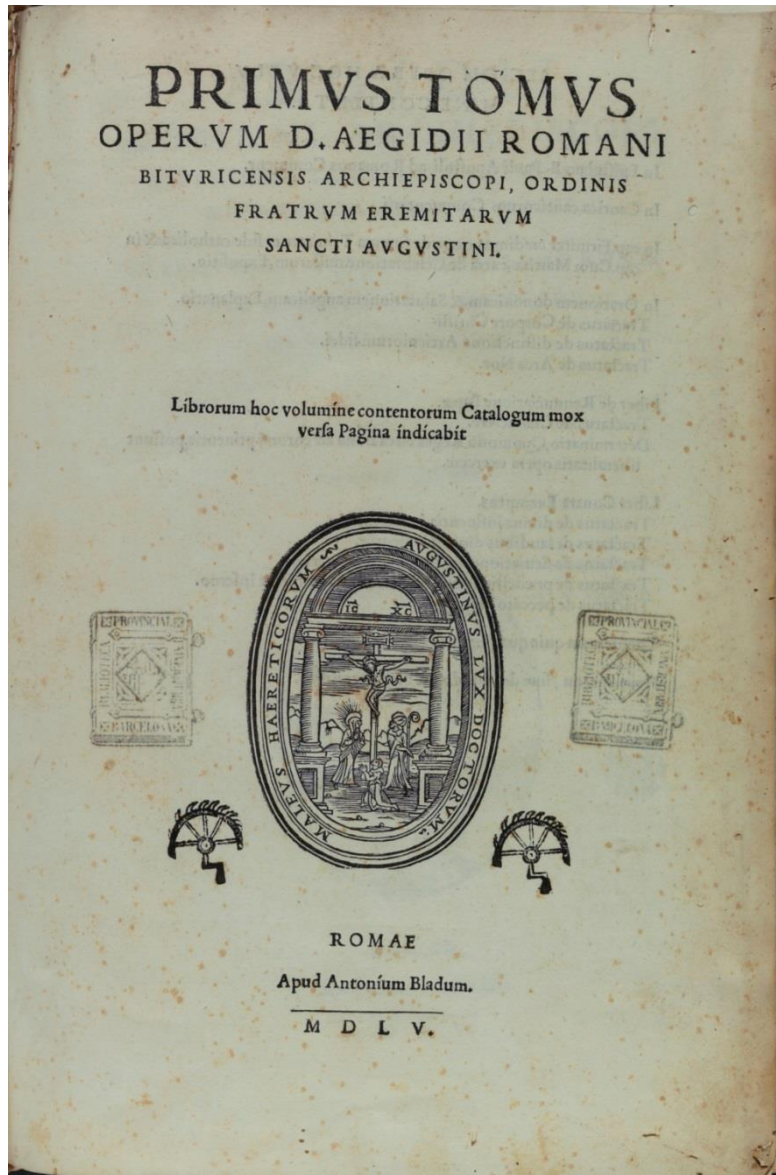

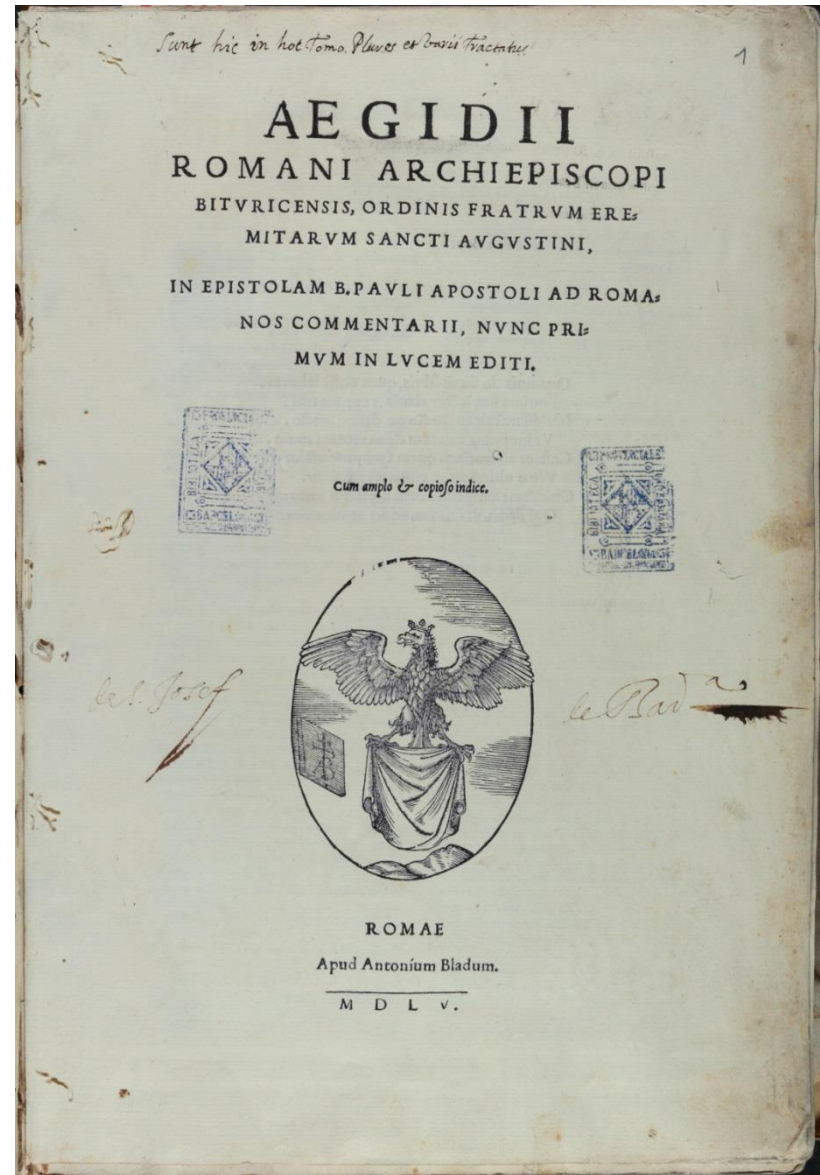
[C-186/5/47](#)

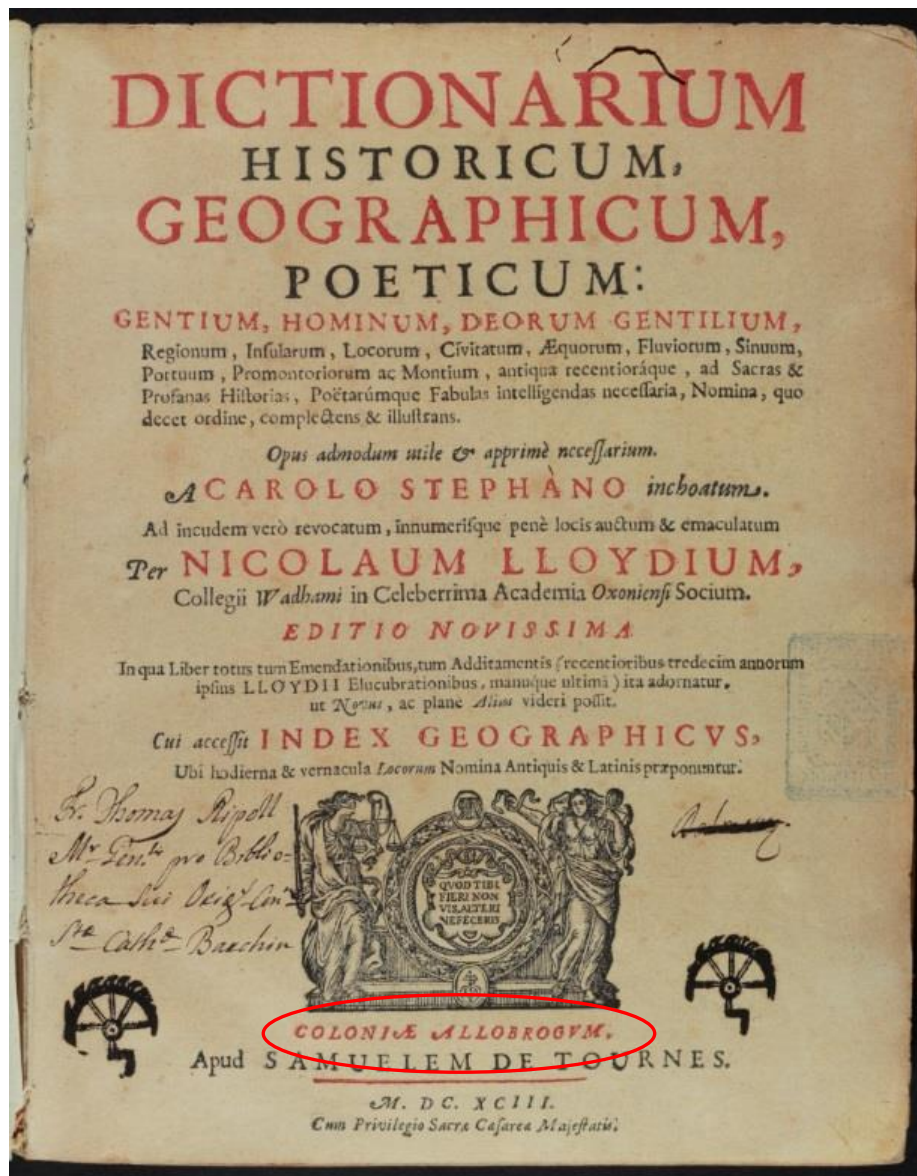
[B-15/5/3](#)

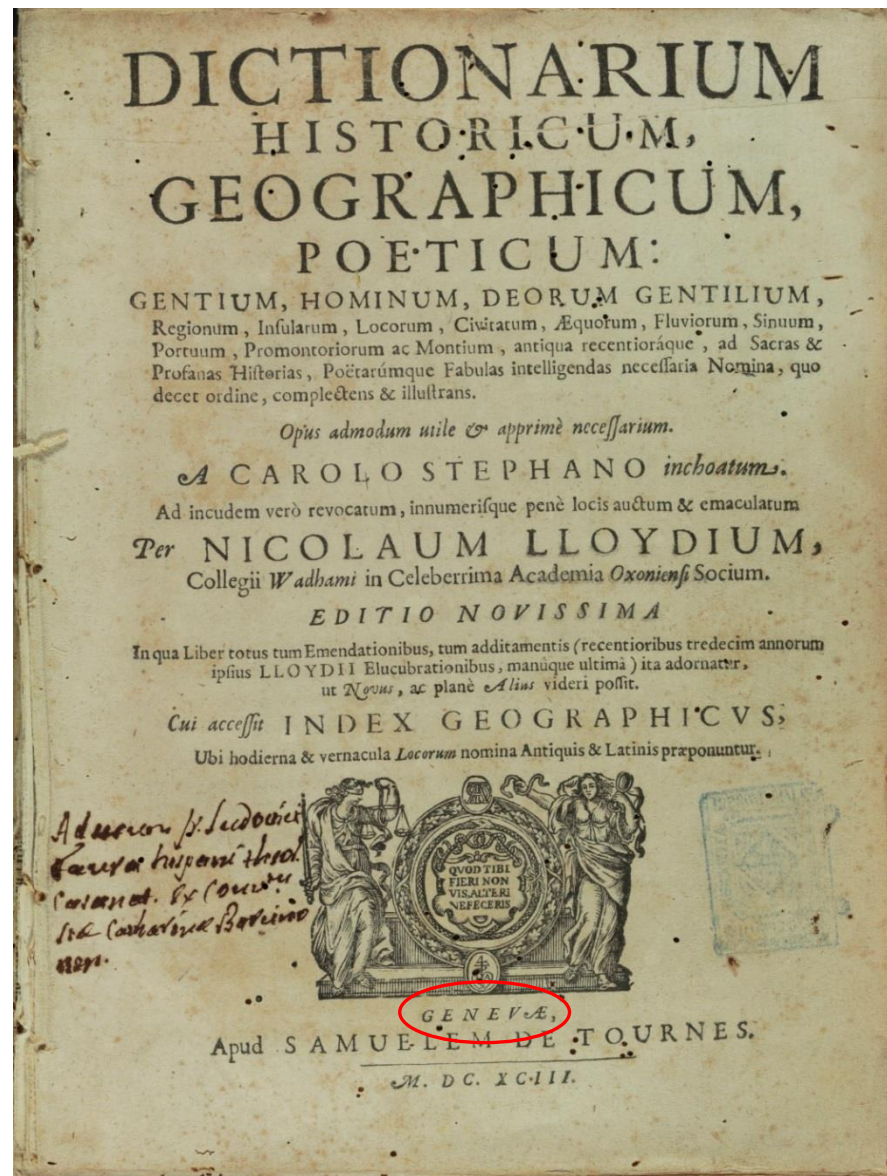
[XVI-2976](#)

[XVI-2394](#)

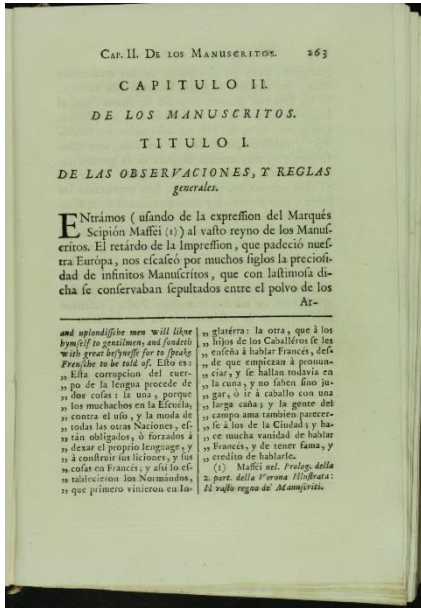

[C-244/4/12](#)

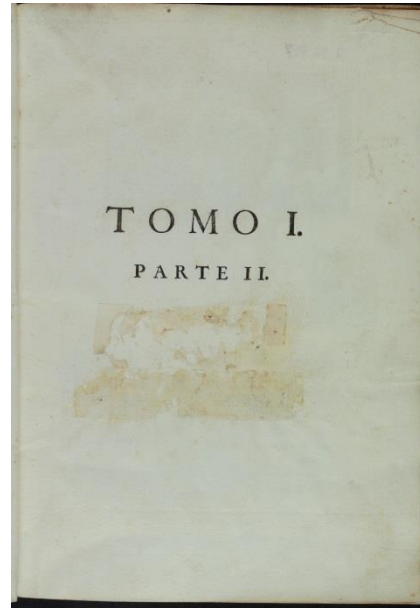

[XVII-6467](#)

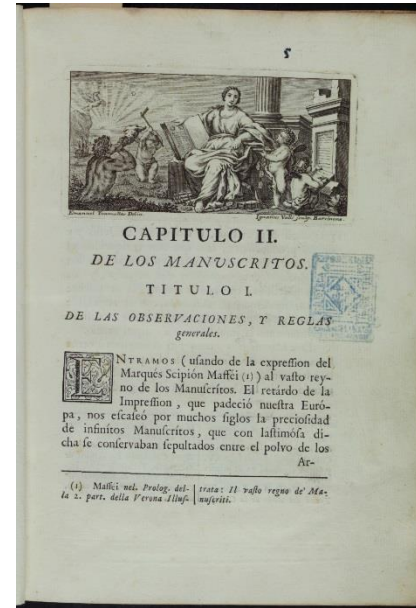
EMISSIONS – 2.11

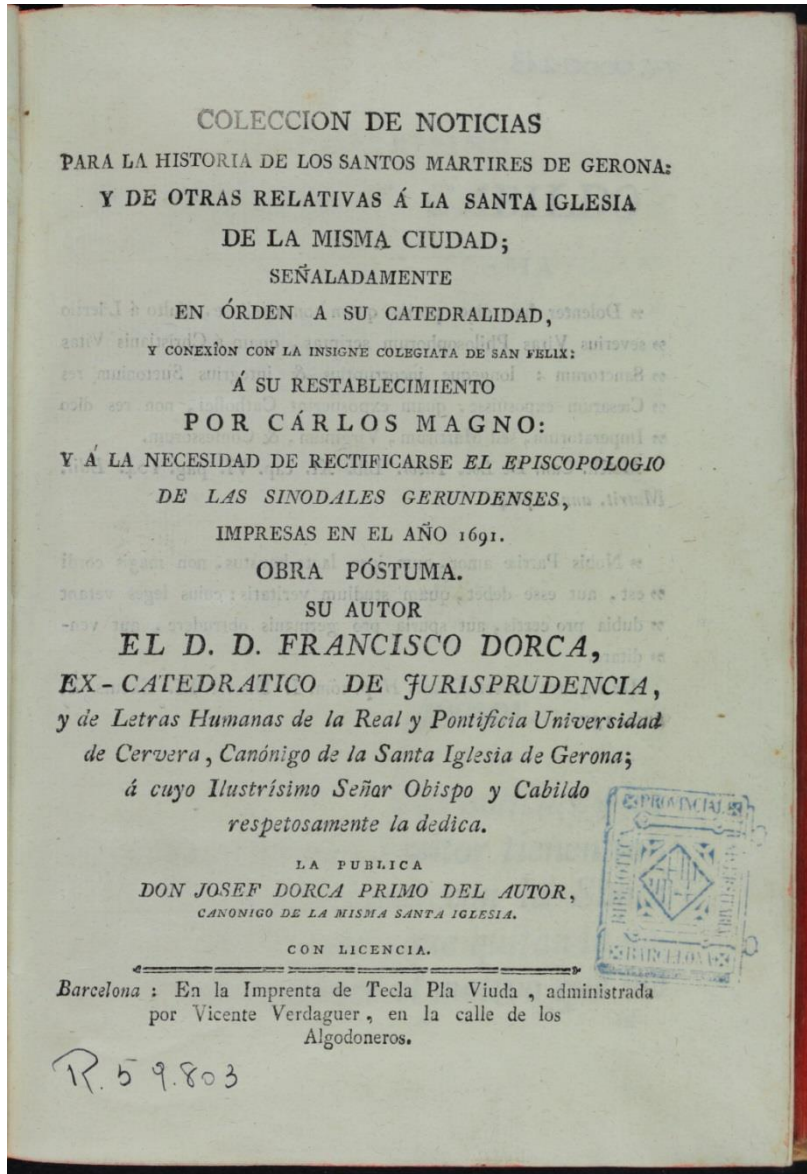

XVIII-248

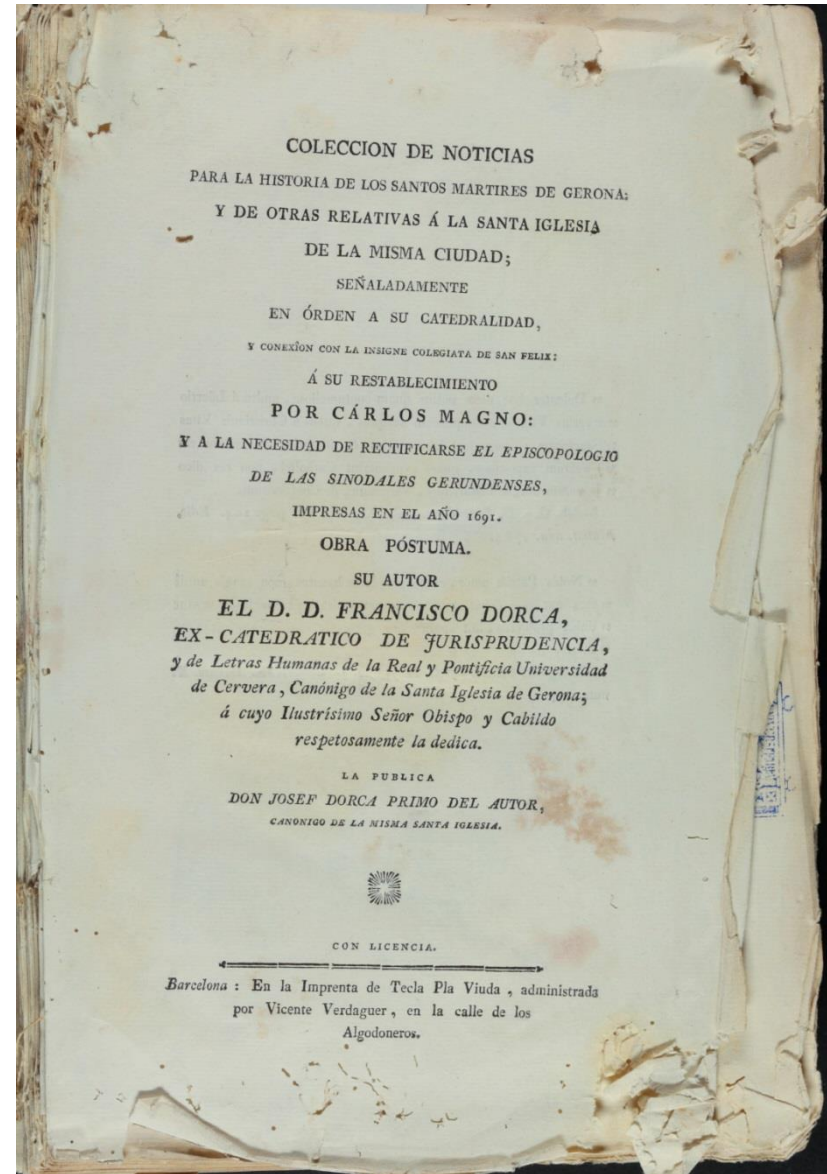

B-55/3/4

[B-69/6/16](#)

[B-56/2/8](#)

XVIII-246

C-211/5/3

BIBLIOGRAFIA

1. ASSOCIATION OF COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES. RARE BOOKS AND MANUSCRIPTS SECTION. *Descriptive cataloging of rare materials (Books)*. Washington : Library of Congress, 2011
2. BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Catleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya (CCPBC). Manual de pautes i procediments per als catalogadors externs*
3. BOWERS, Fredson. *Principles of bibliographical description*. Princeton : St. Paul's Bibliographies, 1986
4. FAHY, Conor. *Saggi di bibliografia testuale*. Padova : Antenore, 1988
5. FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ASSOCIACIONS I INSTITUCIONS BIBLIOTECÀRIES UBCIM PROGRAMME. *ISBD(A): descripció bibliogràfica internacional normalitzada para publicaciones monográficas antiguas*. [Madrid] : Arco/Libros, 1993
6. MARTÍN ABAD, Julián, BECEDAS, Margarita, LILAO FRANCA, Óscar. *La Descripción de impresos antiguos análisis y aplicación de la ISBD(A)*. Madrid : Arco/libros, 2008
7. MOLL, Jaime. *Problemas bibliográficos del libro del Siglo de Oro*. Madrid : Arco/Libros, 2011
8. RIFFAUD, Alain. *Une archéologie du livre français moderne*. Genève : Droz, 2011
9. TANSELLE, G. T. The bibliographical concepts of "issue" and "state." *The Papers of the Bibliographical Society of America*. 1975. Vol. 69, p. 17–66
10. VENIER, Marina and DE PASQUALE, Andrea. *Il Libro antico in SBN*. Milano : Bibliografica, 2002